

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Tetování: cesta k příběhu člověka

Veronika Ilievová

Vedoucí práce: Mgr. Magdalena Kořová

Praha 2015

Prague college of psychosocial studies

Tattooing as a way of reaching person's life story

Veronika Ilievová

The diploma Thesis Work Supervisor: Mgr. Magdalena Kot'ová

Praha 2015

Anotace

Bakalářská práce se zabývá fenoménem tetování, a to především v pojetí jeho významu pro identitu člověka, souvislostí s jeho minulostí, komunikací s okolím a to prostřednictvím příběhů, které se s tetováním pojí. Jedním z cílů práce je poskytnout sociálně kulturní i sociálně psychologický pohled na problematiku tetování a umožnit tak čtenáři seznámit se s jiným náhledem na tetování.

Teoretická část poskytuje rešerši různých autorů a jejich pohled na problematiku tetování. Některé teorie jsou dále zpracovávány a komentovány v rámci výzkumné sondy. V empirické části práce se autorka snaží odpovědět na otázku, zda je možné využít tetování jako téma, jehož prostřednictvím se lze v rozhovoru dostat k podstatným momentům, jež utvářely život člověka. Jak vyplývá ze zkušenosti autorky i vedoucí práce, tetování bývá v mezilidské komunikaci nečastým tématem, s nímž lze začít rozhovor – lidé často pokládají otázky, týkající se motivu tetování, jeho tvorby či motivace tetovaného k tomu, nechat si ozdobit tělo. Výpovědi lidí pak mnohdy ukazují, že se tetování váže například k důležitým událostem v životě člověka. V rámci výzkumné sondy se autorka pokusí též ověřit, zda by bylo možné rozhovor o tetování využít i na poli sociální práce – v přímé práci s klienty.

Klíčová slova

tetování, příběh člověka, význam tetování, identita, komunikace, časovost, společnost, kultura

Abstract

The main topic of this thesis is the phenomena of tattooing. First of all, it is about the meaning that tattoo brings to person's identity, regarding their past and communication with the surrounding by means of tattoo stories. One of the aims of this thesis is to provide socially cultural and socially psychological view of tattoo problems and also show tattooing from another point of view.

Theoretical part provides research of different authors and their views of tattooing. Some of the theories are further analyzed and commented within research probe which follows theoretical part and extends the thesis on its own research. The author of the thesis is trying to answer the question if it is possible to use tattooing as a topic through which we can come to the essential moment of already formed person's life during the conversation. According to the author's and her mentor's experience, the tattooing is often a topic of conversation among people, a topic to start conversation – people often ask a question about tattooing, about motifs of having tattoo as a body decoration. The statements of people often show that tattooing is, for example, connected to the important events in their lives. Within research probe, the author is also trying to check if it would be possible to use the conversation on tattoo in the field of social work – in direct work with the client.

Key words

tattooing, person's life story, the meaning of tattooing, person's identity, communication, timing, company, culture

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci na téma:

„Tetování: cesta k příběhu člověka“

vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí práce Mgr. Magdaleně Koťové za podporu při volbě tématu a při jeho zpracování, za odborné rady a vedení při psaní mé bakalářské práce a především za trpělivý přístup. V neposlední řadě tímto děkuji svým participantům za poskytnutí rozhovorů, bez kterých by práce vzniknout nemohla.

Obsah

Úvod	10
1 Teoretická část.....	12
1.1 Lidské tělo jako plátno – kulturní artefakt	12
1.2 Různá pojetí tetování.....	13
1.2.1 Co je tetování	14
1.2.2 Historie tetování	15
1.2.3 Česká „tattoo“ scéna.....	17
1.2.4 Významy a funkce tetování.....	20
1.2.5 Tetování v souvislosti s identitou člověka	22
1.3 Shrnutí	24
2 Výzkumná část	26
2.1 Metodologie výzkumu.....	26
2.1.1 Úvod do kvalitativním výzkumu.....	27
2.1.2 Výzkumné otázky, zaměření výzkumu	27
2.1.3 Metoda sběru dat	28
2.1.4 Výběr participantů.....	28
2.1.5 Etické aspekty výzkumné sondy	29
2.1.6 Metoda analýzy dat	29
2.1.7 Validita a reliabilita výzkumné sondy.....	30
2.1.8 Předporozumění problematice.....	30
2.2 Analýza rozhovorů	31
2.3 Závěry výzkumné sondy	43
2.4 Diskuze.....	45
Závěr.....	47
3 Použitá literatura.....	48
Přílohy	

Úvod

Následující práce, jak již napovídá název, se tematicky týká fenoménu tetování v souvislosti s příběhem člověka. Prapůvod tetování je přisuzován původním přírodním národům. V moderní době si však i západní svět osvojuje permanentní zdobení těla. Tetování je dnes běžně vidět na lidech pocházejících z různých kulturních, profesních a sociálních prostředí. Společnost tedy chápe tetování nejrůznějšími způsoby. Jedni ho obdivují, druzí odsuzují, třetí jej hrdě nosí. V dnešní době již neplatí, že tetování nosí pouze jedinci z okraje společnosti. Tetování se dokonce považuje za umělecké dílo a vrchol sociálního počinu v oblasti umění. Toto je však velmi úzké pojetí, které tato práce rozvíjí o další funkce, které přináší svému nositeli. Tetování provází lidstvo celou jeho historií, objevuje se napříč všemi věkovými kategoriemi, skupinami anebo subkulturami.

Osobní motivace pro zvolení tohoto tématu, vyplývá z přímé zkušenosti autorky s touto problematikou. Sama má na těle několik tetování, která nesou řadu významů anebo zobrazují určitou etapu jejího života. Jako nositelka tetování si je vědoma faktu, že tetování bývá v mezilidské komunikaci nezdědka tématem, s nímž lze začít rozhovor – lidé často pokládají otázky, týkající se motivu tetování, jeho tvorby či motivace tetovaného k tomu, nechat si ozdobit tělo. Výpovědi lidí pak mnohdy ukazují, že se tetování váže například k důležitým událostem v životě člověka. V rámci výzkumné sondy se autorka pokusí též ověřit, zda by bylo možné rozhovor o tetování využít i na poli sociální práce – v přímé práci s klienty.

Autorka se domnívá, že by tato práce mohla zprostředkovat více informací o chování, myšlení, postojích a uznávaných hodnotách osob, které si nechávají tetování vyhotovit a v neposlední řadě zprostředkovat jejich zkušeností s okolím. Doufá, že by práce mohla přispět k snazšímu pochopení různých projevů chování a myšlení, životních postojů a motivací lidí s tetováním a tím rozšířit obzory chápání nejen sociálních pracovníků, ale také široké veřejnosti, kteří budou mít zájem se s prací seznámit.

Teoretická část se zabývá pojetím tetování v souvislosti s kulturou a chápáním těla jako kulturního artefaktu, což úzce souvisí s historií a původem tetování a je nastíněno v následujících kapitolách. Zmíněn je i vývoj české „tattoo“ scény. Dále je čtenáři nabídnuto seznámení se s celou řadou funkcí tetování. Poslední kapitola teoretické části pojednává o tetování ve vztahu k lidské identitě a podrobně se tímto aspektem zabývá. Obsahuje teorie autorů, kteří tento fenomén již dříve zachytili. Některé teorie jsou pak dále zpracovávány a komentovány v rámci analýz ve výzkumné sondě.

Ve výzkumné části se autorka práce snaží odpovědět na otázku, zda je možné využít tetování jako téma, jehož prostřednictvím se v rozhovoru lze dostat k podstatným momentům, jež utvářely život člověka. Činí tak prostřednictvím analýzy sedmi rozhovorů. Výsledky analýzy jsou shrnuty v závěru bakalářské práce.

1 Teoretická část

VLADIMIR 518 (2011) je autorem publikace *Kmeny* o současných městských subkulturách. Část *Kmenů* je věnovaná fenoménu tetování. V publikaci je uvedeno, že se tetování se už netýká pouze úzké skupiny lidí a dávno překročilo hranici konkrétní subkultury. Podle současných studií má tetování dvacet pět procent lidí do třiceti let věku napříč společenskými vrstvami a kulturami. Při hledání společných prvků „tattoo“ scény lépe než subkultura funguje termín dílčí kultura. Tetování je pro člověka ozdobou nebo estetickým měřítkem, kterým je možným se odlišit od normálu. Symbolická tetování obvykle vyjadřují individualitu, svobodu, názory, postoje či revoltu. Dříve bylo tetování bráno jako řemeslo, dnes se posouvá do sféry umění a významným se stává rukopis tatéra. Následující kapitoly se podrobněji věnují tomuto fenoménu.

1.1 Lidské tělo jako plátno – kulturní artefakt

Kulturu je možné popsat jako souhrn hodnot vytvořených a sdílených určitou lidskou společností a vnímaných jako součást a základ identity jejích členů. SOUKUP a BALCEROVÁ (2011) uvádějí, že na základě těchto hodnot se utvářejí základní specifické formy chování a prožívání. Mohou být tvořeny a rozvíjeny opět pouze příslušníky lidského rodu, a to v určitém čase a prostoru. V tomto kontextu lze lidské tělo chápat jako univerzální prostředek kultury, který je v rozmanitých sociokulturních systémech v čase a prostoru uchopován rozdílnými způsoby s ohledem na jeho biologickou, sociální a kulturní dimenzi.

NAKONEČNÝ (1999) říká, že kulturní identita je spojena s řadou prvků, a to včetně úpravy zevnějšku a lidského těla. Sdělování prostřednictvím úpravy vzhledu zahrnuje například volbu oblečení, líčení, účes a celkovou upravenost. Volba a skladba oblečení dává najevo příslušnost ke skupině a zároveň se tím člověk vymezuje od jiných lidí.

FIKSA (2009) se zmiňuje o tzv. mutilačním chování, což je specifická forma komunikace prostřednictvím úpravy. Jedná se o změnu barvy, velikosti či tvaru určité části těla. Jedinec svým mutilačním chováním vyjadřuje příslušnost ke konkrétní sociální

skupině nebo se může snažit zvýraznit svou vlastní osobu. Mezi netypičtější příklady mutilačního chování řadíme úpravy vlasů, vousů. Dalším možným způsobem vyjádření je body art. SOUKUP a BALCEROVÁ (2011) vysvětlují pojem body art jako způsob uměleckého vyjádření, které je vytvářeno přímo na lidském těle či v úzké spolupráci s ním. Mezi nejčastější typy body artu patří tetování (vpichování barev do kůže a vytváření obrazců), piercing (propichování kůže za účelem umístování šperků), skarifikaci (jizvení), shaping (tvarování například pomocí korzetů), stretching (roztahování otvorů po piercingu), body painting (malování na lidské tělo) či suspensions (zavěšování na háky). Extrémními formami body artu jsou různé mutilace a posunování možností lidského těla na hranice jeho psychofyzických možností.

Tato úvodní kapitola stručně představuje problematiku těla a jeho nejrůznějších úprav. Záměrné úpravy těla mají nezpochybnitelnou kulturní a komunikační konotaci. Mají úzkou souvislost s identitou člověka. Svým zjevem nebo tělesnou úpravou lze vyjádřit široké spektrum osobních postojů. Způsobů úprav existuje celá řada. Od nejběžnějších jako je úprava vlasů až po radikální a nevratné zásahy do tělesné schránky. Tato práce se tedy úzce zaměřuje na jednu konkrétní permanentní formu přeměny původního těla. V následujících kapitolách se rozvíjí problematika tetování v nejrůznějších souvislostech.

1.2 Různá pojetí tetování

Tato kapitola obsahuje několik subkapitol, které se věnují jednotlivým částem komplexního pojetí tetování. Níže jsou uvedené definice, které se liší v interpretaci různých autorů. Další subkapitola nahlíží na tetování v průběhu historie a na ní navazuje část, která detailněji charakterizuje českou „tattoo“ scénu od období před Sametovou revolucí až po současnost. Následuje subkapitola věnující se obecnému významu tetování pro člověka a také jeho funkci v souvislosti s kulturou a tradicemi. Tento blok je završen pojetím tetování ve vztahu k lidské identitě. V této části jsou nastíněny různé přístupy, které chápou tetování jako prostředek k zakotvení lidské individuality a identity. Obsahuje části výzkumu, které vhodně doplňují tyto přístupy. Zároveň slouží, jako výchozí platforma k analýze rozhovorů, která je součástí výzkumné části.

1.2.1 Co je tetování

GILBERT (2000) popisuje tetování jako mechanické vpravování nerozpustných barviv do hlubších vrstev kůže. Je to forma permanentního zdobení těla. Původ slova vychází z polynéského *tatau* - ťukat, v západní kultuře prvně použito roku 1768 v deníku Jamese Cooka. Tetování lze považovat za vrchol tělesné modifikace. Spojuje několik oblastí a to fyzickou část člověka, kulturu a také zhmotňuje určitou symboliku. Ač se funkce tetování proměňuje v čase i prostoru, zůstává mu vysoká umělecká hodnota. Tetování je lidským fenoménem a je nedílnou součástí kultury. V práci jsou dále použity další formy téhož slova: tatuáž, tetuáž, tetováž.

Jiný náhled na definici tetování nabízí KRIEGELOVÁ (2008, s. 158): *„Tetování je záměrné fyzické narušení vlastní tělesné integrity, s možným cílem cítit se lépe nebo fyzicky označit tělo, jako připomínku určité závažné události nebo změny v životě jedince. Tělesná modifikace i záměrné sebepoškození shodně mohou poskytnout konkrétní fyzický důkaz prožívané krize (...) zmírnit pocity odcizení (...) a převést pasivní zkušenost do aktivní reality.“* Tato definice poukazuje na tetování jako na určitou patologii a je velmi zúžená a diskutabilní. Nicméně je zajímavé ji uvést jako jedno z hledisek.

DeMELLO (2003) rozšiřuje definici tetování o pojetí přírodních národů. Ty považují za tetování také jizvení, vypalování nebo opakované nařezávání kůže. V západním světě jsou tyto formy tělesné mutilace (známé pod názvem skarifikace) již také praktikovány. Tetováním se však chápe zúžené pojetí vpichování barvy do kůže.

Výše uvedené definice popisují tetování jako permanentní barevnou aplikaci do kůže, vysvětlují původ slova tetování a uvádějí kulturní souvislosti. Jiná definice chápe o tetování jako formu sebepoškozování.

1.2.2 Historie tetování

KŘÍŽOVÁ (1996, s. 8) ve své práci uvádí, že kolébkou tetování je zřejmě kultura původních národů, které byly spojené mořem. Odtud pochází i původní označení „tatau“, volně přeloženo jako vyznačit nebo vpichovat. *„Možná rytmus přílivu, odlivu a příboje a neodlučitelnost od přírody daly vzniknout tomuto zdobení těla.“*

Jak uvádí RYCHLÍK (2005), tetování je staré jako lidstvo samo. Potvrzuje to nález nejstaršího nelezeneho Ötzi, což byla mumie 5100 – 5350 let starého muže, nalezena v Alpách na rakousko-italském pomezí. Jeho tetování sloužilo pravděpodobně k léčebným účelům a skládalo se z teček, křížků či jiných jednoduchých symbolů, které měly zřejmě muže chránit od nemocí.

SANDERS a VAIL (2008) uvádějí, že ze starověkých národů se tetovali Asyřané, Dákové, Britové, Thrákové a celá řada dalších. Důvody, které vedly k tetování, byly jednak estetické, jednak společenské a kultovně magické. Tetování sloužilo jako znak kmenové příslušnosti nebo důstojnosti, označení pohlaví dospělosti (iniciace), nižších společenských vrstev (otroci, zajatci). Také bylo používáno jako ochrana před démony, kouzly a nemocemi a mnohdy jako náhrada oděvů nebo šperků. V Tichomoří a v Japonsku dosáhlo tetování umělecké úrovně. V době antiky Řekové a Římané chápali tetování především jako značení barbarských (keltských) kmenů (Skythů, Piktů). Ve staré literatuře se objevuje slovo „stigma“, které znamená v původním kontextu „vypálení“ a v přeneseném smyslu znamení, které nelze odstranit. RYCHLÍK (2005, S. 51) uvádí, že takto byli označováni zajatci, otroci, zběhové, zloději a to znakem panovníka, který je podrobil. *„Trestanecké značení tváře mělo tři hlavní podoby: zaprvé vytetovaný druh deliktu (vydírání, zrada), zadruhé jméno či symbol vládce nebo autority, jimž se potrestaný zodpovídal (Xerxés – aténská sova), za třetí druh trestu (práce v dole, exodus).“*

PIERRAT (2013) uvádí, že v křesťanství zažívá tetování razantní útlum, protože roku 787 papež Hadrián I. na koncilu v Calcuthu vydal absolutní zákaz tetování. Ostatní papežové jeho rozhodnutí následovali. Důvod byl ten, že se tetování spojovalo s vyznavačstvím ďábla, s pohanstvím a zneuctěním boha. Postupně se začíná tetování opět objevovat v období v 11. a 12. století v souvislosti s křížáckými výpravami do Svaté země. Tetování tedy fungovalo jako válečný symbolický suvenýr.

FUCHS (1969) popisuje pronikání tetování do Evropy. Tetování se v Evropě objevuje zhruba počátkem 18. století, kdy James Cook objevuje některé ostrovy v Polynésii a přiváží techniku tetování ostrovanů na starý kontinent. Od těch dob se šíří tetování nejprve mezi muži. Tetování je doménou některých specifických subkultur, jako jsou námořníci, vojáci, řemeslníci, lehké ženy, ale také jako módní záležitost šlechty. V tomto ohledu sehrály důležitou roli přístavy, kde se většinou usadili námořníci, kteří zároveň tetovali a začali na pevnině působit v prvních tetovacích salonech. Postupem času se tetování rozšířilo z přístavů dále do vnitrozemí. RYCHLÍK (2005) uvádí, že v přístavech přímořských měst, jako byl Hamburk, Marseille, Antverpy nebo Londýn se rychle zvyšoval počet prvních tatérů. Zde vznikaly tematické a symbolické motivy týkající se plaveb. Vlaštovka znamenala svobodu a překonání 5000 mil, palma byla symbolem jihu, víra – naděje – láska jako kříž – kotva – srdce, Neptun byl tetován po překročení rovníku. Pro rozmach tetování byl revolučním počinem objev tetovacího strojku (lehce předělané Edisonovo elektrické pero). Nechal si jej patentovat v USA v roce 1891 Samuel O'Reilly. Tento vynález urychlil proces rozšíření tetování mezi společnost, zlevnil tetování a tetování se stalo méně bolestivou procedurou. A tak se začalo rychleji a lépe šířit mezi nižšími vrstvami. V USA se tedy okamžitě začaly objevovat vzorníky různých motivů a z tetování se stala komerční záležitost. Mezi válkami zažívalo tetování zlatý věk.

MIFFLIN (2013) popisuje jak se koncem 19. století tetování rozšiřuje mezi ženy. Nejznámější tetovanou ženou v té době byla Američanka Irene Woodwardová, známá pod pseudonymem „La Belle Irene“ první kompletně potetovaná žena, která vystupovala v cirkusech. Nejdříve ji tetoval její otec, když jí bylo pouhých šest let. RYCHLÍK (2005) zmiňuje cirkusovou kulturu v souvislosti s tetováním. Právě kultura cirkusů a varieté měla také zásluhu na rozšíření tetování do povědomí společnosti. Jednou z jejich prvních potetovaných unikátů byl Řek Géorgios Konstantine, vystupující a známý pod jménem Princ Konstantin, měl po celém těle 388 figurálních tetování, obvykle kolorované do modré a červené barvy. Tato tetování vznikala údajně v Barmě, kde byl dle svých slov vězněn a tetován za trest. Zdá se však, že se jednalo, už tehdy pouze o marketingový tah. Přesto se však v tuto dobu v Evropě tetování objevuje stále jen v subkultuře přístavních lidí zejména mezi vojáky a námořníky. V průběhu druhé světové války pak tetování bylo Hitlerem zakázáno ve všech okupovaných státech nacistického Německa. Tetování sloužilo pouze k označování neárijských vězňů v koncentračních táborech. Toto označování bylo prováděno s obzvlášť velkou brutalitou. Kromě účelu dokumentace tato

tetování představovala silnou potupu. Starý Zákon totiž Židům tetuáž zakazoval, navíc se jednalo o poměrně účinnou psychologickou zbraň, kdy je lidská individualita redukována na prosté číslo. Proti Hitlerovu zákazu se však tetovali členové jednotky SS pověstnými blesky. Další výjimku tvořili vojáci Wehrmachtu, kteří si nechávali vytetovat svou krevní skupinu nebo bylo tetování mementem připomínající jim páchaná zvěrstva (tetování krevních skupin je jedním z typických motivů i pro dnešní neonacisty).

Tetování se začalo opět více rozšiřovat až v šedesátých letech a to především v USA. Opět ve formě vojenského tetování. V tuto dobu probíhala řada válečných konfliktů především válka ve Vietnamu a tak i odpůrci tohoto válečného konfliktu z řad Hippies se nechali tetovat mírovými symboly. Revitalizace tetování se na druhé straně nedočkaly země spadající do socialistického východního bloku. Zde to bylo považováno za buržoazní nešvar a vhodný prvek pro přenos nemocí. V socialistických státech včetně ČSSR se však tetování šířilo zejména mezi vojáky a vězni.

Tato kapitola stručně shrnuje historii tetování, kterou lze datovat dle stáří nalezené 5000 let staré mumie muže, na jehož těle se našly kresby podobné tetování. Tetování má původ u přírodních národů a rozšiřovalo se především díky plavbám Jamese Cooka. Historicky se výrazně proměňuje společenský postoj k tetování. V Evropě bylo spjato se stigmatizací a bylo součástí spíše subkulturního života. V moderní době tetování zažívá renesanci a v posledních letech se rozpouští společensky negativní vnímání tetování.

1.2.3 Česká „tattoo“ scéna

RYCHLÍK (2005, s. 226) popisuje stav „tattoo“ scény v období před sametovou revolucí. Tetování bylo potlačeno na samý okraj společnosti a bylo tematizováno a spojováno s vězni, prostitutkami, a společenskými živly. Bylo považováno za „*projev asociálů či psychicky narušených jedinců*“. Podobně popisuje tetované jedince VELKOBORSKÝ (1966, s. 10) v publikaci Československá psychologie a tvrdí, že jde o „*osobnosti zatížené jistou mírou psychopatologických tendencí, jako např. narcisismem, exhibicionismem, sadismem a masochismem, osobnosti emočně labilní s velmi nízkými volnými složkami osobnosti, jež se projevují v impulzivním a zkratkovitém jednání, s*

nedostatečně vyvinutými charakterovými rysy, zejména pochybného poměru k práci, ke kolektivu, ke společnému majetku“.

VALENTA (2011) také uvádí, že před sametovou revolucí byla většina tetování zhotovována ve vězení nebo na vojně. Typicky české označení „kérka“ pochází z vězeňského prostředí a má původ z romského nářečí, které takto označuje „vryp“. Nakonec se toto označení ujalo a v celé společnosti zlidovělo. Způsob tetování byl velmi omezený – jednalo se většinou o kterýkoliv ostrý předmět (jehly zachycené ve verzatilce), profesionální tetovací barva neexistovala. Nahrazovala se tuší nebo spálenými kousky pneumatik. Motivy vězeňských tetování byly různé. Často se shodovaly s motivy vojenských branců. Tetování symbolizovalo např. vzpomínku na svobodný život nebo byly pořizovány jako památka na lásku nebo rodinu nebo jako protest proti tehdejšímu režimu. Ve vězení byla důležitá symbolika a tetování často vypovídala o úsecích života vězňů. Čím více byl vězeň potetován, tím déle času ve vězení strávil.

První poloprofesionální, později pak profesionální tatěři vycházejí právě ze skupiny vězeňských nebo vojenských amatérských. Zkušenosti získali v těchto institucích a své umění nabízeli i na svobodě, resp. v civilu. Touto cestou se dostalo tetování i mezi neodsouzené neboli civily. Těch ale bylo samozřejmě velmi málo. Tatěři se tedy stále zdokonalovali na bývalých vězňích, kteří si po propuštění nechávali tetování doplňovat nebo upravovat.

Uvolněná atmosféra po pádu komunistického režimu dala vzniknout v roce 1992 první profesionální tetovací salon v Československu. Jednalo se o pražské *UZI*, které funguje dodnes. Zájem o tetování se začal šířit mezi běžnou populací. Tím pádem vznikají další tetovací studia a začíná se zlepšovat i kvalita provedení tetování. Právě kvalita souvisela s možností získání profesionálního tetovacího strojeku. Tetování zhotovená strojkem byla absolutně odlišná od vězeňských „kérek“. Mnohonásobně kvalitnější tetování lákalo více a více zákazníků.

Nová studia (*UZI, ALIEN, HELL*) začala vznikat nejprve v Praze. V tu dobu v tetovacích studiích výrazně převládala zahraniční klientela. Změna politické situace znamenala mimo jiné značný příliv turistů. Turisté si v těchto salónech nechali, za několikanásobně nižší ceny, než v západní Evropě, vyhotovovat tetování a tím výrazně

podpořili české tatéry. Velkou roli hrál i odlišný resp. přívětivější přístup cizinců k pořizování si tetování.

Díky vysoké turistické návštěvnosti tehdy do Čech přijížděli tatéři ze zahraničí jak z východu (Bulhaři) tak i ze západu. Čeští tatéři se od nich učili a získávali zkušenosti se zahraničním tetováním. Učili se velmi rychle a klientela rapidně přibývala. V tu dobu vzniká česká „tattoo“ scéna v pravém slova smyslu. Postupně se „tattoo“ salony objevují kromě Prahy také v krajských či jiných větších městech a dnes je pravidlem jejich přítomnost v téměř každém městě. Díky otevření hranic mohli tatéři vyjíždět do zahraničí za další zkušeností a to především do západní Evropy či do USA. Odtud si kromě nových zkušeností přiváželi tetovací strojky, barvy či jiné tatéřské náčiní, které bylo na domácím trhu těžko nebo vůbec dostupné.

Pro české tetování devadesátých let byla typická absence barevnosti. Většina tetování z této doby je jednobarevná resp. černá. Tatéři neměli zkušenosti s aplikací barev a jak už bylo zmíněno, barvy nebyly dobře dostupné.

Co se týče motivů, tak velmi oblíbené byly v začátcích motivy vyjadřující protest proti komunistickému režimu. Tetovaly se motivy přejaté z americké kultury, lebky, postavy válečných bojovníků. Americké vzory byly hojně střídány asijskými motivy. Začaly se objevovat japonské či čínské znaky, draci s různými druhy květin a posléze i tradiční asijské „koi“, což jsou motivy kaprů a nejrůznějších ptáků.

Později díky větší informovanosti (rozšíření internetu) a zájmu o tetování začínají být Češi pečlivější při výběru svého tetování. Odstupují od limitních vzorníků, hledají inspiraci a radí se detailně s tatérem. Ten by měl správně zákazníkovi poradit s motivem i s místem umístění tetování a vysvětlit klientovi, že tetování musí s člověkem ladit i po psychické stránce, nikoliv jen po estetické.

VALENTA (2011, s. 88) ve své knize také nabízí zajímavý je pohled samotných tatérů na motivy, které si v současnosti nechávají lidé vyhotovit. Podle tatérů lze podle tetování číst nejen v lidech, ale i v celé společnosti. Co se týče proměny postoje k motivům tak například mizejí motivy lásky: „*Srdíčka už lidi neberou.*“ V současnosti začíná být tetování pokládáno za umění. Starší tatéři jsou doplňováni novou generací, která je často umělecky vzdělaná. V českém prostředí lze nalézt také fenomén znovuzrození

alternativních street tatérů, kteří protestují proti mainstreamovému tetování a většinové společnosti a znovu tetují mimo tetovací salony. Jsou rozeznatelní svými abstraktními pracemi a umění je pro ně spíše životní filozofií než zaměstnáním.

Tetování v českém prostředí urazilo v poměrně krátkém časovém úseku dlouhou cestu. České tetování je již většinou chápáno jako trend, tetování symbolická obvykle vyjadřují individualitu či svobodu. Dříve bylo chápáno jako řemeslo, dnes se posouvá se sféry umění. Cení se originalita a typicky rukopis tatéra. Tetování se stalo za poslední roky velkým byznysem a VLADIMIR 518 (2011, s. 24) uvádí, že tatěři často vtipkují: „*Nejoriginálnějším motivem je dnes čistá kůže.*“

1.2.4 Významy a funkce tetování

Jak uvádějí SANDERS a VAIL (2008) lze tetování přiřadit primární vzájemně se přesahující se funkce. Za prvé, lze chápat tetování jako *rituál*. Ovšem v západní kultuře, která není založena na rituálnosti, může sloužit jako fyzická známka životního momentu. Tyto životní momenty jsou interpretovány jako signifikantní pro jejich nositele a představují různé zásadní životní situace. Tetování funguje také jako *identifikace*. Díky zachycení symbolu na tělo tetovaný určuje sám/sama sebe jako součást dané skupiny. Skupiny mohou být velmi široké a pouze málo ohraničené nebo specifické a úzké jako je rodina, či partnerství. Třetí funkce tetování je *ochranná*. Tetování může být symbolem nebo talismanem k ochraně jeho nositele, které jej chrání od obecného nebo specifického zranění. Čtvrtou funkcí je *dekorativní* funkce. Tetování jsou bez ohledu na jejich významovost specifické umělecké obrazy (i vytetovaná slova vytvářejí obrazy v rámci tetování). Z tetování se stává specifický druh umění a někteří tatěři se považují za umělce. Estetická funkce je pro nositele tetování jedna z nejdůležitějších funkcí. V pojetí tradičních národů je tetování určitá snaha být přitažlivější pro druhé pohlaví a provokovat jeho smysly. Nebo také naopak zastrášovat nepřátele v boji či využít tetování jako vojenské maskování v přírodě.

GENNEP (1997) také zmiňuje *rituální* funkci tetování. Zde je možné rozšířit výše uvedené o to, že byla tato funkce spjata s rituály přechodu, u kterých byla zpravidla důležitá oběť vlastní krve. Toto kritérium tetování splňovalo, a proto bylo v rámci obřadů využíváno napříč kulturami. V rámci přechodu byl člověk vyjmut ze stavu, ve kterém se

právě nacházel a vržen do stavu nového. Takto „noví lidé“ byli často pro odlišnost potetováni např. znakem dospělosti (přerod v muže nebo ženu) V dnešní době a to především v západní společnosti tetování ztrácí prapůvodní podstatu rituálnosti.

V životě tradičních společností je v hojné míře zastoupena magie. *Magicko-náboženskou* funkci popisuje FRAZER (1994) ve Zlaté ratolesti. Lidé věřili, že díky tetování získají nadpřirozené schopnosti, vlastnosti predátorů nebo že je ochrání před nebezpečím nebo přízeň bohů. Tetování také často souvisí s vírou v život po životě nebo s náležitostí ke skupině nebo náboženské komunitě. RYCHLÍK (2005) reflektuje moderní dobu a uvádí, že magická i náboženská funkce se vytrácí v souvislosti s globálním poklesem religiozity.

S magií úzce souvisí další funkce a to *léčebně-preventivní*. Tetování se zřejmě připisoval magicko-terapeutický účinek (viz. výše zmíněný Ötzi, který měl zaznačená tetování místa pro akupunkturální body). Zřejmě bylo tetování objeveno jako druhotný výsledek tehdejších léčebných metod.

Komunikační, identifikační a sociální funkce je u tetování zcela nasnadě. Toto mají euro-americké a tradiční kultury společné. Svým osobitým tetováním lidé komunikují své názory, pocity a postoje. Tetování je velmi specifickou formou neverbální komunikace. V historii bylo tetování využíváno jako cejch nebo způsob jasné identifikace trestanců, prostitutek nebo otroků. O negativním označování vězňů v koncentračních táborech, již bylo psáno. Zvláštní význam mají i označení v rámci vězeňských gangů, často pochopitelné pouze pro jednotlivé členy konkrétního gangu.

Sociálně – skupinová funkce představuje skutečnost, že každý jedinec patří do určité sociální skupiny. Většinou se v tomto pojetí člověku vybaví tetování japonské mafie, motorkářských gangů nebo podobně specifických subkultur. Patřit do určité sociální skupiny nemusí mít pouze kontroverzní konotaci. Ze společenského hlediska lze tedy tetování považovat za znak skupinové příslušnosti. Rozdíly mezi skupinami záleží na estetických a symbolických preferencích té které subkultury.

Funkce *statutárně-hierarchická* je doplněním funkce předchozí. V tradičních společnostech často tetování vyjadřovalo společenské postavení nebo stupeň dospělosti. V současnosti je zřejmě nejpodstatnější individualizační funkce. Postmoderní doba je typická

snahou jedince o sebevyjádření a vymezení se vůči ostatním, vystoupit z konformity a průměru. Tetováním se snaží lidé vyjádřit své já. Každé tetování obsahuje řadu určitých významů. Může znamenat něco jiného pro svého nositel a zároveň působit odlišně na okolí. S vědomím vlastníka tetování i bez něj je tedy tetování prostředkem sebevyjádření a sebe-prezentace

1.2.5 Tetování v souvislosti s identitou člověka

Podle GIDDENSE (1997, s. 550) představuje identita „*typické rysy jedince nebo skupiny, obvykle podmíněné sociálními charakteristikami.*“ HARTL a HARTLOVÁ (2000, s. 75) definují identitu jako: „*Soubor rysů, podle nichž je jedinec znám v určité specifické skupině.*“ RYCHLÍK (2005, s. 36) píše, že: „*Tetování uspokojuje určité složky osobnosti a člověk se vypořádává specifickou formou se sebou samým i okolím. Tetování dává člověku pocit jedinečnosti, výlučnosti a odlišnosti. Je to způsob jak vyjádřit svou unikátnost.*“ Tetování je často také projevem vzdoru, může být projevem svobody, touhy po uznání a citové odezvě, stejně tak může být motivem pouze touha vzbudit u druhých závist či jednoduše získat tetování proto, že jej člověk „jen“ chce. Tetování může terapeuticky působit ve vztahu k rovnováze, sebevědomí a vyrovnanosti člověka. Dotváří tedy celou lidskou osobnost a stává se součástí vlastní identity. Primární úvaha člověka, který si chce nechat vyhotovit tetování, nepředpokládá to, že by mělo být v budoucnu odstraněno. Jde tedy o vysoce sociální počin, který se stává součástí vlastní identity.

Podle SWEETMANA (2003) je současné tetování určitou formou tělesného projektu, který slouží k budování smyslu vlastní identity. Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, může být tetování používáno jako prostředek komunikace, kterým může dotyčný sdělovat něco o sobě, svých pocitech či jedinečnosti své individuality. Tetování, kromě těch, které jsou umístěna v privátních partiích, jsou určena k tomu, aby byla ostatními viděna a „čtena“. Tetování jako znak identity je tedy komunikací, která nemusí být založena na faktických informacích, ale na potřebě člověka se prezentovat ostatním určitým způsobem. Tetování souvisí jednak s pojmáním sebe sama, ale také s tím, jak chce být člověk vnímán svým okolím. Tetování je tedy nástrojem vytváření či udržování identity a také může identitu proměňovat.

SWAMI (2011) ve svém výzkumu představuje respondenty a jejich vztah k sobě a ke svému tělu ve třech odlišných časových momentech: před tetováním, krátce po jeho

obdržení (v rámci hodin) a tři týdny po něm, poté, co byly ukončeny léčebné procedury. Po získání tetování se zvýšilo sebepojetí a hodnocení vlastní jedinečnosti jak u mužů, tak u žen, zvýšila se spokojenost s vlastním tělem. Při zkoumání srovnání před a po tetování s třítydenním odstupem se projevíly značné rozdíly v úzkosti ohledně vlastního těla mezi muži a ženami. U mužů se úzkost redukovala, u žen naopak zvýšila oproti výchozímu šetření. Z toho je patrné, že je při procesu tetování fáze hojení a následná fáze sžívání klíčovým aspektem. Člověk se musí vyrovnat s už navždy jiným „Self“ neboli „Já“.

ROBERTS (2012) uvádí, že má tetování reálné dopady na identitu v různých souvislostech, což je pro určení toho, jak se může identita skrze tetování zakotvovat zásadní. V souvislosti s kulturním pojetím identity, která je charakterizována svou odlišností od jiných identit, může tetování pocit výlučnosti ještě více prohloubit. Tetování stále nese sociální konotace. ROBERTS (2012) také trvá na tom, že je třeba rozlišovat mezi těmi, kteří mají tetování a těmi se silně potetovaným tělem. Rozdílnost staví na počtu tetování a na jejich viditelnosti. Tvrdí, že je velký rozdíl v pojetí identity mezi těmi, kteří mají tetování, které bývá obvykle jedno a strategicky umístěno, aby mohlo být zakryto. A naopak těmi, kteří mají tělo pokryto velkým množstvím tetování na viditelných místech. V druhém případě lidé už doživotně konfrontují svoji identitu s okolním světem. Tato druhá skupina vidí v záměrném zakrývání, popírání svého pravého „Já“.

1.2.5.1 Tetování a aspekt aplikace a bolesti

SWEETMAN (2003) zmiňuje další aspekt tetování a tím je samotná aplikace, která je spojena s prožitkem bolesti. Bolest se také významně podílí na vztahu k tělu a identitě člověka. Bolest v průběhu tetování znamená nejdříve samotnou aplikaci, která je velmi intenzivní a bývá celkem dlouhá (často se tetování rozkládá na několik sezení). Aplikací to však nekončí. Po ní přichází komplikovaný proces hojení. Buď samotná bolest, nebo dodatečné interpretace této bolesti mají také podíl na vztahování se ke svému tělu.

1.2.5.2 Tetování a aspekt permanentnosti

Na aspekt permanence tetování nahlíží SWAMI (2011) jako na jedno z nejdůležitějších hledisek. Tetování je relativně permanentní zásah do lidského těla. Tento

fakt se pojí s plánováním tetování. Všimá si, že například především u žen je patrné, že si vybírají vhodné místo, aby tetování bylo možno v nutných případech zakrýt. I u lidí, kteří mají potetovanou velkou část těla, často existují určité hranice, např. krk nebo obličej. Poté se viditelnosti tetování přizpůsobuje i výběr ošacení. SCHWARTZ (2006, s. 224) ilustruje problematiku viditelnosti tetování vyjádřením informanta ze svého výzkumu. Ten tvrdí, že viditelné tetování „chrání, izoluje a udržuje určitý typ lidí od nás. Někoho, kdo je velmi stereotypní proti tetování, nebo silně tetovaným lidem, nebude chtít být můj kamarád. Nemusím se zabývat tím, zda vpustit tuto osobu do mého života nebo do mé psychiky. Je hezké, že se nebudu muset s tím vypořádat, když nechci.“

1.2.5.3 Tetování a aspekt časovosti

Linearita je podle SWEETMANA (2003) spjatá s předpokladem toho, že tetování zakotvují určité prožitky v paměti, pomáhají komemorovat. Jinými slovy tetování slouží k připomínání prožitků s ním spojených. Vyhotovení tetování má vliv na zapamatování si situace jeho vzniku. Tento proces má vliv na zapamatování a udržení si významných životních událostí, které zobrazuje. Respondenti ve SWEETMANOVĚ (2003) výzkumu poukazovali na to, že si zapamatují, či chtějí pamatovat zkušenost, kterou mají spjatou s významem tetování nebo že si pamatují okolnosti situace, ve které si tetování nechali vyhotovit. Tetování nemusím mít pouze nostalgickou polohu nebo nemusí odkazovat pouze na minulost. Tetování nemusí být jen nostalgické, či orientované na minulost. Naopak může vyjadřovat pohled do budoucna a připomínat nositeli cíle. Tohoto cíle může a nemusí být v životě člověka dosaženo. Lidé se často tetují po překonání něčeho například nemoci, což je možné chápat jako znázornění časové osy, tedy před tím a poté. Na těle tak může vzniknout několik takových časových os.

1.3 Shrnutí

Zdobení těla v moderní společnosti v sobě vždy kombinuje funkce vztažené jak ke svému nositeli, ale i celé společnosti. Ze společenského hlediska je možné tetování chápat také jako znak skupinové příslušnosti, kdy vyjadřuje hranice mezi skupinami. PITTS (2003, s. 256) nabízí vhodné shrnutí předcházející kapitoly. Tvrdí, že z „*individuálního*

hlediska se lze konkrétním motivem zdobení těla přizpůsobit okolí (například vkusu referenční skupiny), a zároveň se drobnými estetickými nuancemi od členů referenční skupiny odlišit. Volbou motivu tetování dochází k sebevyjádření, k sociální sebe prezentaci, ať již vědomě, či nevědomě: konkrétní tetování je vždy nositelem určitých významů, byť jsou tyto významy nepřenositelné. Ze sociálně psychologického hlediska tak je tetování prostředkem přenosu informace do sociálního okolí v podobě nonverbálního sdělení (ať již se jedná o veřejnou prezentaci, či o soukromé odhalení před významnými druhými). S tím pak souvisí nutná konfrontace se sociálním prostředím, protože reakce okolí je vždy významný moment konstrukce vlastního sebepojetí a sebehodnocení.“

2 Výzkumná část

Výzkumná sonda je zaměřena na problematiku tetování. Autorka práce se snaží odpovědět na otázku, zda je možné využít tetování jako téma, jehož prostřednictvím se v rozhovoru lze dostat k podstatným momentům, jež utvářely život člověka. Jak vyplývá ze zkušenosti autorky i vedoucí práce, tetování bývá v mezilidské komunikaci nezájímavým tématem, s nímž lze začít rozhovor – lidé často pokládají otázky, týkající se motivu tetování, jeho tvorby či motivace tetovaného k tomu, nechat si ozdobit tělo. Výpovědi lidí pak mnohdy ukazují, že se tetování váže například k důležitým událostem v životě člověka. V rámci výzkumné sondy se autorka pokusí též ověřit, zda by bylo možné rozhovor o tetování využít i na poli sociální práce – v přímé práci s klienty.

Na základě teoretické části bakalářské práce, především kapitoly pojednávající o tetování v souvislosti se zakotvením identity člověka, analyzuje autorka sedm narativních rozhovorů s participanty a poukazuje zejména na otázky významu či příběhu tetování, časovosti a komunikační a komemorační funkce tetování. Autorka se v rámci výzkumné sondy snaží též zjistit, zda lze využít teoretické koncepty, týkající se tetování, v rámci analýzy rozhovorů (zda teorie, lidově řečeno, odpovídá žité praxi). V každém konkrétním příběhu pak mohou vyvstat další témata, která se pokusí analýza zachytit.

2.1 Metodologie výzkumu

V následující kapitole je nastíněna výzkumná sonda, týkající se problematiky tetování. GAVOROV (1996) doporučuje, aby výzkumník vybíral metodu (anebo více metod) vhodně dle cíle výzkumu – autorka popisuje metodologii výzkumné sondy, v jejímž rámci se pokouší odpovědět na otázku, zda lze využít tetování jako cestu, jak se dostat k příběhu člověka či k podstatným „tématům jeho života“. V rámci výzkumné sondy je metodou otevřeného kódování analyzováno sedm narativních rozhovorů s participanty.

2.1.1 Úvod do kvalitativním výzkumu

Dle HENDLA (2012) kvalitativní výzkum v humanitních a sociálních disciplínách neuplatňuje statistické či jiné kvantifikační metody. Pro humanitní a sociální vědy, kde se předpokládá neredukovatelnost společenských fenoménů na pouhá čísla, je vhodné použití právě kvalitativního výzkumu. Kvalitativní výzkumník interpretuje jednu interpretaci z mnoha možných. Ačkoliv je o správnosti své interpretace přesvědčen, musí si být vědom omezenosti své interpretace, která je dána jeho specifickým porozuměním zkoumaného kontextu. Měl by si uvědomit, že těchto interpretací je vždy větší množství. V rámci výzkumné sondy byla zvolena kvalitativní metodologie, neboť lze jejím prostřednictvím lépe nahlédnout na komplexní problematiku souvislostí tetování a života člověka.

2.1.2 Výzkumné otázky, zaměření výzkumu

Na základě osobní zkušenosti s tetováním a i vzhledem k tomu, že se autorka práce pohybuje v komunitě lidí, kteří mají tetování, se zamýšlela nad tím, zda by bylo možné využít téma tetování k tomu, aby byl navázán vztah s participantem (a v praxi sociální práce s klientem) a v rámci rozhovoru o tetování i nastíněna některá podstatná témata, týkající se jeho života (události, jejich zpracování atp.). V rámci empirické sondy si autorka klade hlavní výzkumnou otázku:

- **Je možné využít téma tetování a jeho významu jako cestu, jak poznat člověka (jak se dostat k událostem, jež mají pro člověka význam, ovlivnily jej)?**

Vedlejší výzkumná otázka je položena následovně:

- **Je možné využít vybrané teoretické koncepty i v rámci analýzy rozhovorů s participanty?**

Ve výzkumné sondě budou v rámci analýzy textu využívány následující teoretické koncepty (širěji popsány v rámci teoretické části práce): SWEETMANŮV (2003) a SANDERSŮV (2008) koncept tetování v souvislosti se zakotvením identity člověka. Dalším konceptem je komunikační a sociálně – skupinový aspekt tetování, který v této práci představují RYCHLÍKOVY (2005) citace. A v neposlední řadě koncept

komemorační, který se týká časovosti a pojímá tetování jako zaznamenávání důležitých životních okamžiků, což opět řeší SWEETMAN (2003).

2.1.3 Metoda sběru dat

Vzhledem k tématu práce byla zvolena metoda narativního rozhovoru, která nechává prostor promluvě participantů. Na úvod rozhovoru byly položeny otázky po významu tetování, například: „můžete mi říci, jaký význam má vaše tetování? Můžete mi říci o všem, co je spojeno s vaším tetováním?“ atp. Dále byl ponechán volný prostor hovoru participanta a byly kladeny doplňující otázky, které dále rozvíjely některá zajímavá témata.

Rozhovory byly nahrávány na diktafon a následně doslovně přepsány dle pravidel transkripce (viz. příloha č. II). Doslovné přepisy rozhovorů jsou také součástí přílohy (viz. příloha č. III – X)

2.1.4 Výběr participantů

Výzkumný vzorek tvoří sedm participantů, výběr je reprezentativní vzhledem k tématu práce, nikoli k celé populaci lidí s tetováním. Pro konstrukci vzorku byla zvolena tzv. metoda záměrného (účelového) výběru, kombinovaná s metodou sněhové koule.

Dle MIOVSKÉHO (2006) vyhledává výzkumník pro účelový výběr účastníky podle jejich určitých vlastností. Kritériem výběru je určená vlastnost (či projev této vlastnosti) nebo stav (např. příslušnost k určité sociální nebo jiné skupině). Znamená to, že na základě stanoveného kritéria výzkumník cíleně vyhledává pouze ty jedince, kteří toto kritérium splňují a současně jsou ochotni se do výzkumu zapojit. DISMAN (2008) jednoduše definuje metodu sněhové koule, jako způsob konstrukce vzorku, ve kterém informátor či skupina informátorů vede k jiným členům cílové skupiny. V případě tohoto výzkumu bylo kritériem to, aby participant měl na těle tetování. Dále bylo stanoveno, aby od prvního tetování uplynul delší časový úsek. To proto, aby bylo možné zaměřit se na vztah k tetováním po tomto uplynulém čase.

Šest participantů jsou muži ve věku mezi 30 a 35 lety, dále se výzkumu zúčastnila žena ve věku 30 let. Každý z nich má více než jedno tetování. Profesní zaměření participantů je variabilní a nebylo kritériem výběru. Při oslovování participantů pro účast na výzkumu se autorka práce setkala s poměrně nečekanou komplikací. Mnozí se odmítli výzkumu zúčastnit vzhledem k tomu, že popis tetování a příběhů s ním spojených by mohl vést k jejich identifikaci. Jeden z oslovených toto komentoval: „je jedno, že budu mít změněné jméno, ale každý pozná, kdo jsem, podle popisu mého tetování.“ Přes vysvětlení etiky výzkumu (viz. níže) a příslibu neuveřejnění rozhovorů uvedených v příloze, byla spolupráce několikrát odmítnuta.

2.1.5 Etické aspekty výzkumné sondy

Jak MIOVSKÝ (2006) uvádí, respondenti mají být v textu uváděni pod změněnými jmény. Tato tendence vyplývá z etických pravidel chránících účastníky výzkumu. Tím je možné zaručit participantům jistou míru anonymity. Účastníkům výzkumu byl předložen formulář s informovaným souhlasem, který následně vyplnili. Tento formulář je součástí přílohy (viz. příloha č. I)

2.1.6 Metoda analýzy dat

Vzhledem k tématu práce byl zvolen kvalitativní výzkum. Autorka se v první řadě pokouší odpovědět na výzkumnou otázku po možnostech využití tetování jako tématu, které otevře cestu k příběhu člověka, například v praxi sociální práce. Dále se autorka na základě studia odborné literatury rozhodla využít pro analýzu narativních rozhovorů též teorie autorů, které pojednávají o problematice tetování (viz. teoretická část práce).

Jednotlivé rozhovory byly analyzovány metodou tzv. otevřeného kódování. Z rešerší odborné literatury vyplynula témata například: tetování jako způsob zakotvení identity, komunikační a skupinově – sociální aspekt tetování, komemorační a časový aspekt – tetování jako memento, prožitek bolesti... která, pokud se v příbězích objeví, budou pojednána v rámci otevřeného kódování a okomentována. Jak uvádí MIOVSKÝ (2006) otevřené kódování se provádí prvním průchodem daty, kdy se v textu hledají témata (kritická místa), k nimž je přiřazeno kategorické označení. Výzkumník nachází při přepisování

rozhovorů jednotlivé opakující se termíny, které následně sdružuje do skupin. Na základě četnosti výskytu jednotlivých pojmů odvozuje důležitost těchto termínů a vyvozuje příslušné závěry. Uvedený postup byl dodržen i v rámci výzkumné sondy.

2.1.7 Validita a reliabilita výzkumné sondy

K zajištění validity výzkumné sondy jsou využita tzv. bohatá data („rich data“), která jsou podrobná a úplná. Ta mohou podle ČERMÁKA a ŠTĚPANÍKOVÉ (1998) nejen poskytnout podklad pro konstrukci teorií, ale zároveň je i testovat. U rozhovorů jsou takovými daty doslovné přepisy. Kompletní přepis rozhovorů je uveden v přílohách práce, stejně tak i pravidla transkripce. V rámci zvýšení validity a reliability výzkumné sondy je nastíněno i tzv. předporozumění autorky textu, které se týká zkoumané problematiky.

Výsledné interpretace nebyly konzultovány s participanty, pouze s vedoucí práce. Revize interpretace participanty je metoda validizace výzkumných zjištění, která bývá často využívána, autorka se pro ni však nerozhodla, neboť s sebou nese i mnohé metodologické a etické problémy (například popření, vytěsnění a jiné bariéry na straně participantů, jak uvádí například HENDL (2012)).

2.1.8 Předporozumění problematice

Předporozumnění je dle MARKOŠE (2000) je součástí tzv. hermeneutického kruhu, v němž jde o neustálou interakci textu s jeho „kontextem“. Kruh je útvar, který nikde nezačíná a nikde nekončí. Pokud výzkumník začíná interpretovat text, se kterým předtím ještě nebyl v kontaktu, schází mu kontext, který by tento text utvářel. Proto vychází z jakéhosi apriorního kontextu a to je ono předporozumění textu.

Předporozumění je v této práci tvořeno na základě autorčiných osobních zkušeností s problematikou tetování. Sama má na těle několik tetování a prošla si celou procedurou, která je podrobněji popsána výše v teoretické části. Jde o plánování, realizaci spojenou s bolestí, hojení a sžívání se s tetováním. Sama považuje svá tetování za nosiče vlastních postojů a životních etap, které jsou pro ni významné natolik, že se rozhodla si je navždy

uchovat formou viditelné permanentní kresby na tělo. Také si uvědomuje, že její tetování komunikuje s okolím a prakticky denně se setkává s nejrůznějšími zpětnými vazbami. Mimo jiné se také pohybuje v prostředí lidí, kteří se tetují a lidí, kteří se tetováním živí a zároveň se pro ně stalo životním stylem. Souhrn těchto okolností přivedl autorku práce k myšlence, že by bylo přínosem se podrobněji ponořit do této problematiky a zjistit, zdali se tetování a příběhy, které je doprovázejí, dají aplikovat v prostředí sociální práce.

2.2 Analýza rozhovorů

Nejprve autorka nastiňuje analýzu jednotlivých rozhovorů a poté zpracovává souhrnnou analýzu textu.

Lubomír – bojovník se smrtí

Lubomír je v titulu nazýván jako bojovník se smrtí. Právě boj se smrtí představuje jeho tetování. Je vyobrazením moderního vojáka, který za sebou vláčí zraněného a zároveň míří krátkou zbraní pod bradu smrti. Celému tetování dominuje nápis *“Not today“*, v překladu *„dnes ne“*. Jde o zprávu právě pro smrt. Lubomír si toto tetování nechal vyhotovit po návratu z půlroční mise v Afghánistánu. V jeho případě byly příprava a uskutečnění procesu tetování velmi důkladné. Sestavoval koncept celé tři měsíce, ještě na misi a na dálku komunikoval s tatérem. Pro názornost musel tatérovi poslat svou fotografii v plné válečné výstroji. Obličej vojáka na tetování je Lukášovou podobiznou. Nešlo o původní záměr, lze se však domnívat, že tato skutečnost o to více spojuje tetování s Lubomírovou **identitou**.

Sám tvrdí, že je to vlastně on, kdo zachraňuje lidi před smrtí: *„...napadlo mě, že přesně tohle dělám tam venku...vlastně беру lidi od smrti... dá se říct, že dennodenně jsme někomu zachraňovali život...“* Lubomír tak od popisu tetování volně přechází do vyprávění velmi zajímavého příběhu válečného veterána. Objevují se zásadní témata – například téma smrti (kontakt s ní pro něj byl každodenní rutinou). Dále se objevuje téma střetu s jiným hodnotovým systémem, který pro něj byl velmi frustrující: *“...ale stejně ten Afgoš byl šílenej na psychiku. Fyzicky jsem byl skvěle připravenej... ale ta kultura ... žijou*

hrozně tam, nemaj základní návyky... Já jsem Lubomír, jsem voják z povolání, ale nejsem terminátor...“ Tento zážitek také navazuje na změnu jeho hodnotového systému, kterou zaznamenává již od první mise v Kosovu.

Zkráceně lze říct, že přehodnotil žebříček hodnost a priorit. Lubomír uvádí, že s nikým o misi a tématech s ní spojených, nemluví. Tetování je pro něj i určitý způsob **komunikace**. Rozvádí detaily až poté, kdy se ho někdo na význam zeptá, jako například autorka v rámci výzkumu. Přes své tetování sděloval své dceři, co bylo jeho posláním: *„...a taky další silnej moment, když mi dcera to tetování mazala, jak se hojí... takže jsem jí vysvětlil, že její táta zachraňuje lidi před smrtí...“* Dále se z jeho výpovědi dá usoudit, že jeho tetování pro něj má **komemorační** funkci. Zdůrazňuje, že si tetováním mnohé připomíná: *„...denně si tu kéru prohlížím... abych si to všechno připomněl.“* Všichni kolegové z jednotky si také po příjezdu z mise pořídili na památku tetování: *„...vojáci jsou moderní válečníci...všichni si chtějí tohleto navždy zaznamenat...“* Lze se domnívat, že tím vyjadřují **příslušnost k úzké skupině**, která je spojena silným zážitkem.

Shrnutí: Lubomír se přes popis svého tetování dostává k příběhu, který je v pozadí vzniku tetování. Jedná se o významný úsek jeho života, o působení na zahraniční vojenské misi v Afghánistánu. Otevírá témata setkání se smrtí, popisuje traumatické zážitky a extrémní situace. Připomíná též křehkost člověka a vojáka popisuje jako lidskou bytost a nikoliv stroj, což podle něj řada lidí – „civilů“ - nebere v úvahu. Popisuje střet s jiným hodnotovým systémem, který způsobil změnu jeho vlastního žebříčku hodnot a priorit. Svým tetováním si tato témata denně připomíná. Lze se domnívat, že motiv tetování zakotvuje jeho identitu profesionálního vojáka, válečníka a bojovníka se smrtí.

Lze konstatovat, že v případě participanta Lubomíra bylo tetování námětem hovoru, v němž došlo na tematizaci důležitých životních zkušeností a zážitků. V rámci analýzy bylo možné velmi dobře využít i pojetí tetování ve vztahu k zakotvování identity člověka či pojednat jeho komemorační funkci.

Melichar – rebel a jeho „kéry“ z mládí

Melichar své tetování popisuje jako „kérky mládí“. Své první tetování spojuje se situací, kdy se jeho kamarád vrátil potetovaný z vězení. Zde se objevuje téma komparace s

odlišným a zřejmě stigmatizovaným blízkým člověkem. Na základě této komparace se pokoušel experimentovat s tetováním na amatérské úrovni - s vlastnoručně vyrobeným tetovacím strojkem. Téma stigmatizace Melichara zřejmě nějakým způsobem přitahuje. Lze se domnívat, že si tetováním vytváří výjimečnou identitu, která se vymyká atmosféře konformity. Tetování kotví jeho **identitu** rebela: „... *no měl jsem pocit, že jsem prostě výjimečnej... dodávalo mi to pocit toho rebela... šlo mi o to, aby si lidi na mě ukazovali, abych se vyčlenil z toho stáda...*“ Chtěl se odlišit od běžného sociálního průměru. V rámci rozhovoru popisuje tetování ve tvaru půlměsíce, které je odkazem na dobu, kdy žil nočním životem a experimentoval s drogami. Ve vyprávění dále pokračuje poukazy na minulost ve spojitosti s jeho tetováním. I u Melichara má tetování **komemorační** funkci: „...*Ale zase pokaždé, když se na ně zaměřím, tak si tu dobu rád připomenu. Nebo když potkám kámoše a nějak se na ty kéry dostane řeč, tak pak vlastně vzpomínáme na dobu, kdy vznikaly...*“ Velmi specifické je u Melichara uskutečnění procesu tetování. Šlo o absolutně amatérské pokusy s neprofesionálním náčiním (strojek vyrobený z walkmana, tuš, jehla na špízy): „...*ten kámoš vykuchal starej walkman, kde byl nějaký motůrek, kterej namontoval na propisku... koupili jsme tuš v papírnictví no a šli jsme kérovat...anebo jehlou na špízy. Velká obrovská tupá jehla. No strašná bolest prostě. A tý krve a pak ty hnusný jizvy. A polovina toho vypadala. Ale přesto nám to stálo za to, no...*“

Shrnutí: Melichar má na svém těle neprofesionálně vyhotovené „kéry z mládí“. V době vyhotovení tetování vyjadřoval jeho prostřednictvím revoltu a rebelství, chtěl svým tetováním vymezit vlastní identitu, vyhranit se vůči „průměru“, normě. Vyhraněný životní styl pro něj reprezentoval jeho kamarád, který se vrátil z vězení, odkud si přinesl tetování. V současnosti mají obrázky, které jsou vyhotovené strojkem z walkmanu a tuší, pro Melichara komemorační funkci. Při diskusi o nich vzpomíná na bouřlivá léta svého života.

Lze říci, že i v případě participanta Melichara bylo tetování námětem hovoru, v němž došlo na tematizaci zážitků z minulosti. V rámci analýzy bylo možné velmi dobře využít i pojetí tetování ve vztahu k zakotvování identity člověka či pojednat jeho komemorační funkci.

Jaromír – bojovník s vlastními démony

Jaromír má potetovanou paži do tzv. rukávu, který je složen z jednotlivých filmových postav. Jedná se o postavy popkulturní a komiksové. Jejich společným rysem je, že jsou tzv. „temné“ a lze je vnímat jako „záporné hrdiny“. Jaromír v rámci vyprávění otevře řadu velmi silných a důležitých témat a situací, které výrazně formovaly jeho život. Svou výpověď začíná popisem prvního tetování, které pro něj tehdy znamenalo pocit vylučnosti, **komunikoval** tím své rebelství a vymezení se vůči průměru společnosti. S tímto obdobím je spojen i začátek užívání drog: „... začal jsem experimentovat s drogami... ale hned s tvrdýma... pro mě to byl způsob odlišení se, takovej underground...“

Výše popsané tetování poté upravil na podobiznu Predátora, což je filmová postava, s jejímiž specifickými rysy se ztotožňuje, v této souvislosti lze hovořit o **identitě**: „...ten Predátor má pro mě specifickéj význam, že jsem se v něm vždycky viděl... je to nepochopený zvíře ... přesto, že zabíjel... stále nějak na straně dobra...“ Tuto dualitu lze najít i ve vztahu k experimentování s drogami a nahlížení na sebe samého: „... nikdy jsem ale nebyl úplnej feťák... chtěl jsem se utvrdit, že jsem aspoň trochu dobrý člověk ...“

Své problémové začátky spojuje Jaromír s komplikovaným rodinným zázemím: „...pak mamky další partner byl tak alkoholik... vychovával mě stylem: ty nic v životě nedokážeš...“ Jeho experimentování s drogami vyústilo ve dvanáctiletou drogovou psychózu. Zde se Jaromír rozpovídal o celém jejím průběhu a popisoval své žití s paranoidními představami: „... všechno bylo o mně, věci mě chtěly zabít, v novinách se o mně psalo... bylo to peklo na zemi... to si nikdo nedokáže představit...“ Toto období pro sebe zaznamenává tetováním filmové postavy Vetřelce: „... představuje všechny ty věci, který se mi do tý hlavy vtíraly. To jsem si pak nechal udělat, když jsem byl relativně zdravěj...“

Jaromír vypovídá i o tom, že s drogami musel skončit, protože zhoršovaly paranoidní stavy, ty však bohužel „řešil“ závislostí na alkoholu. Tuto životní etapu představuje tetování další filmové postavy, Freddieho Crugera: „... nejdřív jsem vypil půl litru vodky, pak šel teprv do hospody mezi lidi a tam dal deset piv a doma pak litr vína... za těch deset let jsem nebyl den strízlivej... takže Freddie Cruger je něco, co představuje ten pocit bejt na něčem závislej...“ Svůj temný rukáv dokončuje tetováním další komiksové postavy, Jokera. Opět se identifikuje s charakterem této postavy a i nyní jde o „dualitu

osobnosti“. Navenek je Joker ztělesněním zla, ale s dobrými úmysly, které jsou společností nepochopeny. Dále se Jaromír ztotožňuje se vztahem k penězům, které jsou pro Jokera i pro něj samého něčím pomíjivým: „ ... *jak tam ten Joker spálí tu kopu peněz, protože měl vyšší úmysly. Zase, on to nebyl zas takovej parchant. A pro mě, stejně jako pro něj, jsou peníze pomíjivý. Jsou to papíry, kvůli, kterým člověk stráví půl života honěním se nebo otročením pro někoho.*“ Lze říci, že pro Jaromíra má jeho „rukáv“ **komemorační** funkci – připomíná mu, že na tom byl mnohem hůř než nyní a že se nechce vrátit zpět. Na druhou paži plánuje realizaci tetování stejného rozsahu a přeje si, aby šlo o tematickou protiváhu temného tetování. Nový výtvar pro něj bude reprezentovat nynější život bez drog, psychózy a alkoholu.

Shrnutí: Jaromírovo tetování je složeno z temných filmových postav, s jejichž charaktery spojuje svou identitu. Každou postavu si nechal vyhotovit poté, co překonal určité obtížné období. Komunikační funkci mají první tetování, která spojuje s rebelstvím a jinakostí. Ostatní tetování jsou mementy obtížných období. Jaromír přes popis tetování otevřel zajímavý příběh boje se svými démony. V jeho tetování se často objevuje téma duality osobnosti – lidé jsou složitější, než se na první pohled zdá a i v na první pohled negativní postavě lze spatřovat její světlejší stránky. Lze se domnívat, že v rámci tohoto pojetí postav hovoří Jaromír i sám o sobě (jako kdyby říkal: „*vypadám jako temná bytost, ale uvnitř se děje i něco jiného*“).

Lze říci, že i v případě participanta Jaromíra bylo tetování taktéž námětem hovoru, v němž došlo na tematizaci zážitků z minulosti. V rámci analýzy bylo možné velmi dobře využít i pojetí tetování ve vztahu k zakotvování identity člověka či pojednat jeho komemorační funkci.

Horymír – táta rebel

Horymír vypráví poutavý příběh, který začíná „Horymírem rebelem“ a končí „Horymírem umírněným rebelem a milujícím otcem“. Jeho tetování jsou jednoznačně **komemorační** a jsou spojena s konkrétními zážitky. Svě vyprávění staví na popisu tetování, které zasazuje na časovou osu, od nejstaršího po to nejnovější.

Má potetovanou podstatnou a viditelnou část paží a hrudníku. První tetování spojuje se vzpomínkou na výlet do Amsterdamu, kde se po revoluci poprvé setkal se západním společností, drogami, subkulturami a tetováním. Pojímá tetování jako symbol **rebelství a revolty**: „...no a od té doby jsem měl zakotvenou vizi toho tetování, jako symbol nějakýho rebelství, revolty...“ K tomuto pojetí tetování se vztahuje obraz tygra na hrudníku, který si nechal vyhotovit v Praze, v tehdy nejznámějším tetovacím salónu. „...vydal jsem se do Prahy a našel první tetovací studio, abych mohl učinit svůj první rebelskej pokus na sobě...“

V Praze se také setkává se specifickými subkulturami, které se v jeho životě objevují dodnes. Nejvíce jej ovlivnila subkultura skinheads a díky tomuto vlivu má na sobě hned několik tetování, jež vznikla jako symbolika **přináležitosti k této skupině**. Tetování mají zároveň **komunikační** rovinu na úrovni subkultur, kdy prostředím znalí jednoznačně rozeznají, že patřil do skupiny pravých skinheadů (red skins) - levicově orientovaných, kteří nemají nic společného s pravicovým a neonacistickým hnutím. Horymír si nechal vyhotovit tetování typická pro tuto subkulturu: buldog (psí bojové plemeno hrdinného zjevu), nápis „skins and punk united (znamená sjednocení skinhead a punkové subkultury, typické pro levicově orientované rude skinheads), písmena OI (společný výkřik punk a skinheads), pavučina (opět znak sjednocení těchto subkultur), černá a bílá helma spartánských bojovníků (rovnost bílé a černé rasy a zároveň symbol bojovníka, v jeho případě bojovníka s neonacistickou skupinou).

S působením v subkultuře skinheads souvisí i období bojů mezi jednotlivými skupinami: „...nebo tu je kéra z filmu *Mechanický pomeranč*. Klasickej symbol násilí z ulice...“ Další tetování spojuje s těžkými životními situacemi, se kterými se musel vypořádat. Mají charakter **deníkového** zápisu a opět se jedná o komemorační tetování. Tetování jsou vyhotovena v rámci „**uzavření konkrétní situace**“. Jedno z těchto tetování odráží jeho pojetí **identity** v době, kdy propadl alkoholu: „...Tady je další tetovačka a ta je spojená s takovým období mých depresí, kdy jsem se rozcházel s mojí takovou první dlouholetou partnerkou. A v té době jsem začal strašně chlastat a nějaký takovej podobnej obrázek jsem v sobě viděl. Že já, jako d'ábel, se postupně roztejkám v nějakou příšeru. To se mi opakovalo v nějakých snech a byl jsem na cestě k alkoholismu...“ Dalším tetováním vzpomíná na práci v kuchyni, což bylo v rozporu s jeho vegetariánským stylem života, v rozporu s jeho identitou. Uvádí, že to pro něj bylo stresující: „... Třeba jsem dělal civilku.

A to bylo fakt krutý, jak jsem byl vlastně svázaný tím systémem v řetězech. No a jak jsem byl vegetarián a dělal tu civilku v kuchyni, tak jsem tam nemoh ani jíst. No a tak jak jsem byl na tý cvilice tři měsíce zavřenej na tý kuchyni. Takovej stres pro mě, jak jsem tahal ty mrtvoly. Tak tu mám proto vykérovaný lebky s řetězama. To je ten život, na který si vždycky vzpomeneš...“ Nejnovější tetování znázorňuje změnu, „úlet“. Z Horymíra se stává abstinents a starostlivý otec: „... tak to bylo jako uletět. Ale uletět se vším všudy. No a díky tomu jsem si nechal udělat tyhle ty vlašťovky a tyhle nápisy love and hate na prsty... Díky tomu, že jsem opustil tohleto... Přestal jsem pít, přestal jsem hulit a stal jsem se rodičem...“

Shrnutí: Některá Horymírova tetování jsou vzpomínková. Uzavírá jimi náročné životní etapy, které jsou také spojené se změnami v jeho životě. Další tetování jsou komunikační a zároveň demonstrují jeho příslušnost a sympatie k hnutí red skinheads. I u Horymíra je první tetování spojeno se vzdorem a rebelií. Rebelství, hnutí skinhead, symbolika bojovníka, životní styl vegetariána jsou motivy, které má na svém těle. Zároveň to jsou neoddělitelné atributy Horymírovi identity, stejně jako jeho role otce.

Lze říci, že i v případě participanta Horymíra bylo tetování taktéž námětem hovoru, v němž došlo na tematizaci zážitků z minulosti. V rámci analýzy bylo možné velmi dobře využít i pojetí tetování ve vztahu k zakotvování identity člověka či pojednat jeho komemorační funkci.

Martin – příběh „profi“ tatéra

Martin přináší velmi zajímavý pohled na tetování, neboť on sám je tatérem. Tento fakt se odráží na charakteru jeho tetování. Martin má viditelně potetovanou horní část těla a výrazná tetování má i na noze. Velké množství tetování se tematicky dotýká jeho profese a kotví jeho **identitu** tatéra, která je pro něj určující: „...Tady mám pak „RHT“, což byl název Rebel Heart Tattoo. Takhle se jmenoval ten náš první salon... No na rameni mám vykérovaný tetovací strojek s datumem 10. 2009, což je doba, kdy jsem udělal svojí první kéro...“

Další tetování, které je spojeno s jeho identitou je zároveň i vzkazem pro jeho matku. Dá se říct, že tímto tetováním s ní chtěl **vykomunikovat**, že „je, jaký je“, což se

pojí s dobou, kdy se začal tetovat a jeho matka se s tím musela smířit. Další jeho tetování, které se dotýká jeho identity, je rybářský háček - Martin je vášnivý rybář, na vodě tráví spoustu času. Martin ve svém vyprávění **vzpomíná** na své původní zaměstnání a na klíčový moment, kdy jej opustil a rozhodl se rozjet naplno kariéru tatéra a tím si splnil svůj sen: „...*To jsem si dělal sám. To mám vlastně čtyřlístek a český nápis „vše máš ve své hrsti“ ... Sedm let jsem dělal v tiskárně a čtyři roky jsem k tomu tetoval. To bylo sedm dní v týdnu, šestnáct hodin práce. A pak už těch lidí bylo tolik, že jsem si řekl, že už to takhle dál nejde. Neměl jsem žádné život. Prostě postel, práce, kéry, postel a tak to šlo pořád dokola. Takže jsem dal výpověď a udělal si s kamarádem studio... Asi sem mi docela splnil sen. Nikdy jsem netušil, že se to tak vyvine, že tohle budu dělat...“ Zajímavé je umístění nápisu – vnitřek dlaně, který se netetuje. To umocňuje poselství tohoto tetování, které je pro Martina i **motivační**.*

Dále Martin pomocí tetování vzpomíná na zajímavá období svého života, například na soužití se dvěma ženami: „...*Pak jsem měl jeden takovej zajímavěj časovej úsek, když jsem žil ve třech se dvěma holkama. No a to bylo takový vtipný období. Takže jsem si pak potom na triceps nechal vytetovat tříkolku. Protože na to rád vzpomínám...“* Nebo tetováním Elvise na lýtku vzpomíná, jak jej poslouchal u babičky. Zmiňuje i tetování Ježíše, který má pod okem obrácený kříž. Tím chtěl komunikovat svůj osobní „protest“ a poukázat na to, že Ježíš byl jen člověk. Zde je možno najít skrytou spojitost s již zmíněným „jsem, jaký jsem“. Jam Martin říká, všechna jeho tetování jsou poskládaná logicky a každá část těla zobrazuje jiný časový úsek. Významová tetování si kamufluje obrazy zvířat, aby, jak říká: „...*když to někdo vidí, tak aby se pořád někdo neptal – co to má znamenat. Takže já to mám takhle schovaný...“*

Ke konci vyprávění nabízí i zajímavý pohled na tetování v Česku. Uvádí zkušenost, že v západní Evropě je vnímání tetování posunuto mnohem dál a tetování je vnímáno jako umění a dokonce jako určování majetnosti člověka. Zmiňuje zkušenost, že je patrný rozdíl ve vnímání tetování u Čechů a u cizinců. Martin plánuje v budoucnu dalších několik tetování.

Shrnutí: Martinovo tetování odráží zajímavé příběhy a životní úseky. Vzhledem k velkému počtu tetování a také plánování nechat se tetovat, je možné tvrdit, že jeho tělo je pro něj deníkem. Celková vizáž a významy tetování jednoznačně zakotvují jeho identitu tatéra, kterou tímto také komunikuje okolí. Na svém těle má tetování s intimními

poselstvími, a tak je „kamufluje“ motivy zvířat. Jako tatér také ve svém vyprávění nabízí velmi zajímavý pohled na pojetí tetování v Česku a v zahraničí.

Lze říci, že i v případě participanta Martina bylo tetování taktéž námětem hovoru, v němž došlo na tematizaci zážitků z minulosti. V rámci analýzy bylo možné velmi dobře využít i pojetí tetování ve vztahu k zakotvování identity člověka či pojednat jeho komemorační funkci. Tetování též otevírá myšlenkový svět tetovaných, jistě v Martinově případě – lze se díky němu dostat i k jeho názoru na křesťanství.

Vendelín – Táta, „skejtáček“, dobrodruh“

Vendelín je bývalý vrcholový skateboardista. Skateboarding jej provází celým životem a jeho důležitou součástí: „*Vlastně skateboarding je nejdelší a nejdůležitější součást mého života.*“ Podle Vendelínova vyprávění je skateboarding spojený se specifickou subkulturou grafity a v nespolední řadě s tetováním. Na období grafity má Vendelín **vzpomínku** ve formě nápisu: „... *A potom přišlo jaro... Je to vzpomínka na tuhle část mého života, která mě bavila. Zase odlišení se od společnosti a rebelie. Totiž tagoval jsem jako „POTOM“... „POTOM“ je tag, což ten tag je vlastně uměleckej podpis grafitáku*“ Jak již bylo řečeno, pro Vendelína je nedílnou součástí života tetování. Již na vojně začal kreslit a začal se tetování sám věnovat. Z této doby má řadu tetování, která jsou jednak komemorační a také postupným doplňováním dotváří Vendelínovu identitu „skejtáka“ a tatéra: „...*Tehdy už jsem já sám experimentoval s tím, že já kéroval. Je to vlastně můj osobní erb s monogramem a rokem narození. Kreslil jsem si to sám. Mnoho dnů až měsíců... Tuhle kéro mám rád, protože jsem si jí namaloval sám. V té době jsem zjistil, že umím malovat, a že se sám můžu věnovat tetování... No v té době jsem už otevřel druhý tattoo studio a už jsem byl součástí tattoo scény...*“

Některá Vendelínova tetování pro něj představují určitý **milník**. Na paži má například na první pohled nepříliš zajímavé a povedené tři čárky. Je to však jeho historicky první zkušenost s tetovacím strojkem a chvíle, kdy začal tetovat: „...*Je to památka na první mojí práci se strojkem. Jako nijak to nevypadá, ale jeto pro mě důležitěj milník mého života. Tehdy jsem začal kérovat ve svém studiu. Prostě na profesionální úrovni...*“ Dále uvádí tetování, které je spojené s překonáním krize a je zároveň vzpomínkou na tuto

situaci. Je to vyobrazení jehly s nití, kdy si musel přivydělávat, aby v těžkých časech mohl udržet své tetovací studio v provozu: „...*No díky povodním a špatným investicím, jsem si musel k provozu tetovacího salonu najít ještě vedlejšák... Takže abych mohl fungovat v tetovacím studiu přes den, musel jsem pracovat v noci. A tak to šlo nějakou dobu. Vlastně jsem spal jen tři hodiny denně a teď se dostávám k tomu motivu. Ten vlastně vznikl až dlouho potom, co tohle probíhalo. Je to memento na to, že když někdy budu nadávat na nějakou práci, tak touhle kérou si připomenu, že to může bejt mnohem horší. Anebo z toho radši utýct. No já sem tehdy pracoval noční ve vyšívací dílně.*“ Milník představuje tetování, které je spojené se založením jeho vlastní skateové značky. Je z doby, kdy bylo jeho podnikání na vrcholu: „...*A na oslavu rozjetí a vlastně už pětiletého úspěšného fungování značky jsem si nechal ten svůj podnik zaznamenat do kůže... Během dvou let jsem se dostal mezi největší skateový prodejce...*“ Z další vyprávění je zřejmé, že jsou pro Vendelína důležitá konkrétní místa. Jsou to města Praha a Český Brod a především Krkonoše, kam chodí relaxovat a nabírat další síly: „...*Erb Českého Brodu, což je místo kde jsem se narodil a pak erb Prahy, místo, kde žiju a mám ráda. Oba erby jsou propojený lípou. Asi je jasné proč. No a z druhé strany ruky přibude kéra Krkonoš, kterou plánuju. Protože Krkonoše jsou pro mě místem odpočinku a relaxace. Jezdívám tam pravidelně na túry a bivak...*“ Svě vyprávění završuje tetováním nejdůležitějšího **milníku** svého života a tím je narození jeho dcery. K tomu připojuje zajímavou úvahu nad svým otcovstvím. Říká, že je pro něj náročné se sžít s touto novou rolí, ale že se to postupem času zlepšuje: „...*a to je uvítací kéra, kdy mi vstoupila do života osudová žena. A tou je moje dcera. Je tam datum a její iniciála. A vlastně od toho datumu se mi kompletně změnil život. Pořád si zvykám na roli otce, ale den ode dne je snazší a zábavnější. Nejsem úplně ten typickej otec...*“

Shrnutí: Vendelínova tetování jsou spojena s jeho působením ve skateové subkultuře, která ho provází celým životem. Tato tetování jsou nejen komemorační, kdy si připomíná období grafity, podnikání, nebo dobu, kdy se sám věnoval tetování. Také tím zakotvují jeho identitu založenou na působení v těchto oblastech. Jeho tetování představují životní milníky, z nichž nejdůležitějším je narození jeho dcery.

Lze říci, že i v případě participanta Vendelína bylo tetování taktéž námětem hovoru, v němž došlo na tematizaci zážitků z minulosti. V rámci analýzy bylo možné velmi dobře využít i pojetí tetování ve vztahu k zakotvování identity člověka či pojednat

jeho komemorační funkci. Tetování též otevírá vzpomínky na těžké doby a velké téma Vendelínova otcovství.

Vanda – bojovnice, milovnice svobody

Vanda má všechna tetování tzv. „významová“ a v příbězích, které se s nimi pojí, se významy prolínají. Část tetování, která si nechala vyhotovit, jsou pro ni **motivační a zároveň komemorační**. Popisuje, že je má na viditelných místech, aby si denně mohla připomínat jejich poselství, a to jí zřejmě pomáhá: *„...ale je to citát z poznámek od Exupéryho. Zkráceně „co tě nezabije, to tě posílí“. Mám to na hrudníku, abych každý ráno, když si čistím zuby, abych to viděla a s tímle poselstvím startovala den. Taký to patří k té mý zmatený době. Stejně tak mám pro mě na hrudníku viditelnou vlašťovku.“* Takto motivačně funguje i její další tetování: *„...Tak stejný důvod je i tahle brutální kotva na spodní části lejtka s nápisem „swim or sink“, tedy plav nebo se utop... Kotva rovná se ukotvení v bouřlivém moři. Abych se jako ta loď nezmítala ve vlnách a pak se nezlomila. A to „swim or sink“ je podobně jako to s tou válkou anebo ten citát od Exupéryho motivační kéra. Kouknu a vidím že mám plavat, když cejtím, že se topím...“* Motivační je i další tetování ve francouzštině, které zároveň připomíná její boj s poruchou příjmu potravy. V překladu si nakazuje, že musí vyhrát svojí válku. Zároveň tento nápis doprovází vyobrazení vlčích máků, které jsou podle Vandy křehké, tak jako byla tehdy ona. Dokonce uvádí zajímavý příměr: *„...Měla jsem pocit, že si to ta PPP prostě taky přečte a vypadne...“* Tato část jejího života ji zřejmě velmi zasáhla. Uvádí, že má problémy pochopit své tělo a přeneseně svou identitu.

Celý život hledala cestu k sobě a necítila se „úplná“. Uvádí, že jak se začala tetovat, tak získala jakousi celistvost své **identity**: *„...No a je zajímavý, že jak jsem to tetování na sobě měla, dostavil se zvláštní pocit. Jakože do té doby jsem furt nějak něco s tím svým tělem prováděla a hledala se a bůh ví co. Po týhle kéré jsem měla takovej aleluja pocit, pocit, jakože jsem úplná. Nevím jak to popsat, ale jako že to je to, co mě přesně doladilo...“* Vanda ale zřejmě, možná nevědomě, inklinuje k dotváření identity tetováním už od mala, resp. od třináctého roku života: *„...Takže ta první kérka je z doby, kdy mi bylo třináct...Mám jí na bedrech, chtěla jsem, aby to bylo moje tajný tetování jen pro mě. Takže jsem tím nikomu nechtěl nic dokazovat, jakože z mladistvý rebelie. Prostě šlo o to, že*

jsem absolutně totálně milovala kapelu Guns N Roses... A vlastně už tehdy začlo u mě to, že něco pro mě důležitýho, patří vyrejt do těla... “ Na základě jejího vyprávění je patrné, že má silný citový vztah k rodičům a dědovi: „...No na bříše mám „máma, táta, F. R.“ a ty iniciály patří dědovi, na kterýho takhle vzpomínám. Protože jsem ho milovala... a je jasný že rodiče miluju taky ☺ No a tak jsem si ještě nechala udělat kéro na nárt, zámek ve tvaru srdce s nápisem „MOM“ jako máma. Souměrně měl bejt na druhým nártu ten samej motiv, ale s „DAD“ jako táta... Ale plánuju to dodělat... “ Jak uvádějící charakteristika v nadpisu napovídá, pro Vandu je velmi důležitá svoboda. Tu pro ni představuje vlašťovka, kterou má na viditelném místě na hrudi. K tomuto tetování se vyjadřuje takto: „...Vlašťovku jako nejtypičtější symbol dálek a svobody... Má přes sebe stužku s nápisem opět ve frančtině „liberté“ takže svoboda. A to je vlastně moje základní esence bytí. Má to taky spojitost s PPP kdy je člověk uvězněnej v odporu sám k sobě a ta nemoc z něj dělá otroka sebe sama. Totální nesvoboda. A když tě to přestane ovládat, tak se cejtíš jak Monte Christo na moři, na svobodě... Vlašťovka rovná se svoboda... “ Ke konci vyprávění Vanda zmiňuje zesílení významu tetování přes prožitek bolesti: „...A o to větší pro mě ty poselství mají tím, že to prožíváš tou bolestí. Ta bolest při tom tetování je pro mě nepopsatelněj zážitek... Jako ale pozitivní. V tu chvíli mám pocit, že jsem na samý hranici nejsilnějšího prožívání, že jsem jen kousek to překročit... Nevím... Třeba jako nirvána nebo tak? Ale zase to nechci přehánět. Ale v tu chvíli mám pocit, že prožívám tak na 1000 procent... “ Na závěr je zajímavé zmínit její postoj k tomu, jak jí vnímá okolí: „...A taky mě na těch kérách baví, že když je máš, tím částečně selektuješ lidi kolem sebe. Tak třeba chlap, co nemá rád pokérovanej ženský, kromě toho že nemá absolutně vkus, tak si mě nevšimne a já mám tak zaručen užší a kvalitnější materiál, ze kterýho můžu vybírat a neztrácet někde čas... “

Shrnutí: Vanda bere svá tetování velmi vážně a váže na ně nejen pojetí své identity, ale také komemorace - vztah k rodině a prokreační motivační poselství sama pro sebe. Její tetování zakotvují její identitu do zajímavé polohy křehké bojovnice. Svými tetováními se vypořádává se složitými situacemi, které v jejím životě nastaly. V těchto situacích se cítila nesvobodná, a proto má tetování, které jí připomíná nalezení a důležitost svobody. Sama tvrdí, že svoboda je pro ni esencí jejího života. Vanda má několik tetování, která svědčí o silném vztahu k její rodině. Všechna poselství, komemorace a životní předěly nabývají pro Vandu na větší důležitosti procesem tvorby tetování, konkrétně prožité bolesti, kterou hodnotí pozitivně.

Lze říci, že i v případě participantky Vandy bylo tetování taktéž námětem hovoru, v němž došlo na tematizaci zážitků z minulosti. V rámci analýzy bylo možné velmi dobře využít i pojetí tetování ve vztahu k zakotvování identity člověka či pojednat jeho komemorační funkci. Tetováním též otevírá příběh týkající se jejího boje sama se sebou a následné probíjení se ke svobodě, která je pro ní esencí života.

2.3 Závěry výzkumné sondy

Jednotlivé analýzy se obsahově samozřejmě liší a to díky originálním příběhům každého z informantů – zachycují jedinečný svět člověka. Lze však vysledovat jisté podobnosti v rovině kategorií, které jsou v analýzách zvýrazněny. Lze konstatovat, že na základě analýz narativních rozhovorů s participanty je možné se přes tetování dostat k příběhu člověka a ukázalo se, že i k hodnotové orientaci či k „myšlenkovému světu“ (například v otázkách víry, vztahu subkultur, soužití lidí atp.).

V rámci analýz rozhovorů se ukázalo, že pro pojednání tetování lze velmi dobře využít některé nabízené teoretické koncepty. V následujícím textu jsou tyto koncepty tematizovány:

Identita

Z analýz je patrné, že fyzický vzhled ovlivňuje sebedefinici, identitu a sociální interakci s ostatními, což se shoduje s tvrzeními SANDERSE (2008). Tetování je nástrojem, který „slučuje“ vnější vzhled s vnitřní identitou. Může odrážet charakter osobnosti, může vyjádřit psychické pochody nebo postoje, které jsou pro jeho nositele důležité. Je to prostředek, jímž nositel tetování zaznamenává na povrch těla vnitřní pojetí své identity a komunikuje jej zároveň svému okolí. Tetování, jako klíčová souvislost s vlastní identitou se objevuje u všech participantů tohoto výzkumu.

Rebelství, vymezení se vůči většinové společnosti

Podle ATKINSONA (2003) může být tetování způsobem, jak sjednotit svou identitu s „NE“ – normativními formami chování či ideologiemi. Může být vnímáno jako

prostředek porušování standardů společenských norem týkajících se těla, které je většinová společnost schopná akceptovat. Negativní reakce na tetování bývají žádoucí a svému nositeli přinášejí uspokojení. Tato strategie byla zmíněna všemi participanty kromě Lubomíra. Většina tetování s touto konotací pocházejí z období mládí participantů, jsou to tzv. první „kérky“. Zdá se to logické – jde většinou o období adolescence a v jejím rámci dochází k ustanovování identity, a to se nezřídka děje skrze „konflikt“ či „vymezení se“. Vanda uvádí, že jí uspokojuje sledovat negativní reakce lidí i nyní. Lubomír se v souvislosti se svým válečným tetováním o rebelantských tendencích nezmiňoval.

Komemorace

Paměť je klíčovým nástrojem pro ukotvování vlastní identity. Tetování jako permanentní tělesný zásah umožňuje trvale zachovávat vzpomínky a konstruovat, ale i udržovat identitu v průběhu času. Všichni respondenti ve výzkumu vnímají tetování jako nástroj uchování vzpomínek. U některých je možné mluvit o deníkové formě záznamu. Ve všech případech je vzpomínání prolno s velmi silným příběhem nebo změnou nebo překonáním něčeho, nějaké velké životní překážky.

Příslušnost ke skupině

Rozhodnutí tetovat se ve spojitosti se začleněním se do určité subkultury uvádějí signifikantně ve svých výpovědích Horymír, nosící tetování typická pro subkulturu red skinheads, Vendelín, který se pohyboval a stále pohybuje ve skateovém prostředí (což zároveň doplňuje i jeho identitu „skejtáka“). Martin přímo neuvedl, že by jeho tetování souvisela se subkulturou, dá se však předpokládat, že „tatěři“, se kterými se stoprocentně identifikuje, vytváří specifickou skupinu, jejíž členové mají pravděpodobně všichni nějaké tetování. Lubomír spojuje své tetování s kolegiální a náležitostí ke skupině spolubojovníků v Afghánistánu. Vanda neuvádí souvislost se skupinovou příslušností. Je však možné spekulovat, zdali se automaticky nezařadila do skupiny „potetovaných“.

Závěrem lze konstatovat, že tematizace tetování v rámci svobodného a otevřeného rozhovoru může být vhodnou „metodou“, jak se dostat k příběhu člověka, k jeho myšlenkovému světu či k jeho hodnotám.

2.4 Diskuze

Je potřeba mít na paměti, že kvalitativní výzkum není zaměřen na zjištění „objektivní pravdy“, ale je světem interpretací. Výzkumník je součástí výzkumné situace a proto ovlivňuje již samotný proces sběru dat. Lze se domnívat, že participanti mohli být k autorce práce otevření i proto, protože má sama mnoho viditelných tetování, je tedy možná „jejich člověk“. V rozhovorech je participanty několikrát zmíněn fakt, že autorce práce věří, anebo s ní sdílí informace proto, že je sama potetovaná a „že tomu rozumí“. Participant Martin mimo záznam uvedl, že to, že má autorka práce tetování výrazně ovlivnilo rozhodnutí, se stát součástí výzkumu.

Je otázka, do jaké míry by participanti byli otevření i vůči člověku viditelně konzervativnímu, výrazně staršímu atp. (zde záleží, kromě vnějších atributů, samozřejmě i na způsobu vedení rozhovoru, který by měl být otevřený. V momentě, kdy by z něj vyplývalo negativní hodnocení tetování ze strany tazatele, nebyl by zřejmě příliš úspěšný ve smyslu výzkumných zjištění).

Výzkumník předkládá na základě analýzy zkoumaných dat pouze jednu interpretaci z mnoha možných. Tento výzkum je prezentace autorčiny vlastní interpretace a vzhledem ke kvalitativní povaze celé studie nelze jeho závěry zobecnit na celou populaci lidí s tetováním. Data, získaná z rozhovorů, lze jistě interpretovat i jinak – v rámci validizace celé studie předkládá autorka reflexi vlastního předporozumění problematice i tzv. rich data v přílohách práce. Čtenář sám může posoudit adekvátnost jednotlivých analýz.

Na hlavní výzkumnou otázku - zdali se lze dostat skrze tetování k příběhu člověka, lze jednoznačně na základě výzkumu odpovědět „ano“. Je ale nutné v rámci diskuze podotknout, že by mohlo být možno se k příběhům dostat i jinak, což by autorka práce mohla ověřit v rámci navazujícího výzkumu. Jde o to, zdali by participanti o konkrétních situacích hovořili i s někým, kdo s nimi vede klasický anamnestický rozhovor bez toho, aby se tazatel zajímal o tetování participantů. V rámci navazující studie by bylo vhodné realizovat rozsáhlejší výzkumnou sondu se skupinou participantů – byly by s nimi vedeny dva rozhovory, pouze jinak pojaté (anamnestický a narativní, na tetování a jeho motivy zaměřené). Porovnáním výsledných dat a jejich povahy by bylo možné analyzovat možné rozdíly. Lze též využít i jiné designy šetření, například dvě skupiny, experimentální a

kontrolní (se stejným či jiným tazatelem atp.). Předkládanou výzkumnou sondu je nutné chápat jako svého druhu předvýzkum – rozhovor and tetováním se ukázal jako nosný a nyní by bylo vhodné zjistit, zda by mohl být v některých případech „obzvláště vhodný“ – například u participantů, kteří by se v rámci běžného rozhovoru neotevřeli.

Výzkumná zjištění jsou jistě ovlivněna i počtem participantů a jejich výběrem, který není dostatečně reprezentativní v rámci celé populace lidí s tetováním. V tomto výzkumu si autorka práce uvědomuje genderovou nevyváženost, která by mohla mít na výsledky práce možný vliv v tom, že by u případných participantek mohly vyvstat další možná témata, která nejsou, díky absenci participantek ženského pohlaví, v práci obsažena. Tento fakt je výsledkem obtížnosti shánění participantů, kdy přes slib anonymity se oslovení báli prozrazení identity přes charakteristické znaky tetování.

Závěr

Předkládaná bakalářská práce se zabývá tématem tetování a jeho využití v rámci komunikace s člověkem. Hlavní otázka, která je v rámci práce kladena, zní: „Je možné využít téma tetování a jeho významu jako cestu, jak poznat člověka (jak se dostat k událostem, jež mají pro člověka význam, ovlivnily jej)?“ Autorka nejprve nastiňuje v teoretické části práce vybrané koncepty tetování, v empirické části práce je pak aplikuje na získaná data narativní povahy. V rámci výzkumné sondy lze na hlavní otázku, kladenou v rámci práce, odpovědět kladně – tetování se skutečně ukázalo být vhodným prostředkem, jak se „přirozeně“ dostat k příběhu člověka.

Při zpracování výzkumu měla autorka práce možnost potkat zajímavé lidi a jejich ještě zajímavější osudy. V úvodu autorka vyslovuje přání, aby byl její výzkum přínosný pro sociální práci. Autorka se domnívá, že její výzkum skutečně poukázal na další možnosti zaměření se na klienta v rámci sociální práce. Kdo jiný než sociální pracovník, který musí být profesionálem ve vedení a rozvoji vztahu se svým klientem, si musí uvědomit každý klient je jiný, že přichází s jiným problémem, z jiného rodinného či situačního prostředí. Právě sociální pracovník by měl být flexibilní při jednání s každým novým klientem. Každá spolupráce má svoji dynamiku, svoji rychlost rozvoje a někdy může být velmi těžké vůbec tento vztah navázat (klient nemusí důvěřovat lidem vůbec, může mít za sebou negativní zkušenosti s podpůrnými službami, s nesolidním sociálním pracovníkem). Tato práce nabízí další možnost, jak s klientem navázat vztah a to skrze tetování. Lze tedy říci, že tetování je prostředkem, jak se dostat k příběhu člověka.

3 Použitá literatura

ATKINSON, M. *Tattooed. The Sociogenesis of a Body Art*. Toronto: University of Toronto Press, 2003. ISBN 0-8020-8777-9.

De MELLO, M. *Bodies of inspiration: A Cultural History of the Modern Tattoo Community*. Durham & London: Duke University, 2003. ISBN 978-0-8223-2467-6.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost : Příručka pro uživatele*. Praha: Regleta, 2000. ISBN 80-246-0139-7

FIKSA, R. *Tetování*. Žďár nad Sázavou: Bodyart Press s.r.o., 2011. ISBN 978-80-87525-00-5.

FRAZER, J. G. *Zlatá ratolest*. Praha: Mladá fronta, 1994. ISBN 80-204-0488-0.

GAVORA, P. *Výskumné metody v pedagogice*. Univerzita Komenského, 1996.

GENNEP, A. *Přechodové rituály: systematické studium rituálů*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. ISBN 80-7106-178-6.

GIDDENS, A. *Sociologie*. 1. vydání. Praha: Argo, 1997. ISBN 80-7203-124-4.

GILBERT, S. *Tattoo history, a source book. An anthology of historical records of tattooing throughout the world*. New York: Juno Books, 2001. ISBN 978-1890451066.

HARTL, P. a HARTLOVÁ H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000, s. 75. ISBN 80-7178-303-X.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum*. Praha, Portal, 2012.

KRIEGELOVÁ, M. *Záměrné sebepoškozování v dětství a adolescenci*. Grada Publishing as, 2008.

KŘÍŽOVÁ, D. *Tetování a jeho sociálně psychologické aspekty*. Praha, 1996. Diplomová práce. Filozofická fakulta UK Praha. Katedra psychologie. Vedoucí práce PhDr. Miluše Urbanová.

MARKOŠ, A. *Tajemství hladiny. Hermeneutika živého*. 1.vyd. Praha: Dokořán, 2000. ISBN 808597732X.

MIFFLIN, M. *Bodies of subversion*. powerHouse Books, 2013.

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada Publishing, 2006.

NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. 1. vyd. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7.

PIERRAT, J. *Mauvais garçons: portraits de tatoués 1890-1930*. (Edition bilingue.) Paris: La manufacture de livres, 2013.

PITTS, V. *In the flesh: the cultural politics of body modification*. New York: Palgrave Macmillan, 2003. ISBN 978-0312293116.

RYCHLÍK, M. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-780-6.

SANDERS C. R. a VAIL A.D. *Costumising the body: the Art and Culture of Tattooing*. Philadelphia: Temple University Press, 2008. ISBN 978-1-59213-887-6.

VALENTA, V. *Tetování a tetování*. Praha: Deus, 2011. ISBN 978-80-87408-03-2.

VLADIMIR 518. *Kmeny: Současné městské subkultury*. Praha: Big boss, 2011. ISBN 978-80-903973-2-3.

Články o tetování

ČERMÁK, I. a ŠTĚPANÍKOVÁ, I. *Kontrola validity dat v kvalitativním psychologickém výzkumu*. Československá psychologie. 1997, 1, s. 50-62.

FUCHS, P. *Člověk a tetování*. Věda a život. 1967, 7, s. 443.

ROBERTS, D. *Secret Ink: Tattoo's Place in Contemporary American Culture*. Journal of American Culture. 2012, 35, 2, s. 153-165.

SCHWARTZ, M. *Native American Tattoos: Identity and Spirituality in Contemporary America*. Visual Anthropology. 2006, 19, s. 223-254.

SOUKUP, M a BALCEROVÁ, M. *Antropologie těla*. Anthropologia integra. 2011, 2, s. 31-34.

SWAMI, V. *Marked for life? A prospective study of tattoos on appearance anxiety and dissatisfaction, perceptions of uniqueness, and self-esteem*. Body Image. 2011, 8, 3, s. 237-244.

SWEETMAN, P. Anchoring *the (postmodern) self? Body modification, fashion and identity*. *Body & society*. 1999, 5, 2, 3, s. 51-76.

VELKOBORSKÝ, J. *Problém tetování u kriminálních osob mužského pohlaví*. *Československá psychologie*. 1966, 6, s. 10

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autoraky: Veronika Ilievová

Studijní program: Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Tetování: cesta k příběhu člověka

Počet stran (bez příloh): 52

Počet titulů české literatury a pramenů: 16

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 14

Počet internetových odkazů: 0

Vedoucí práce: Mgr. Magdalena Kořová

Rok dokončení práce: 2015

Evidenční list knihovny

Souhlasím s tím, aby má bakalářská práce byla využívána ke studijním účelům.

V Praze, dne:

.....

Uživatel/-ka potvrzuji svým podpisem, že pokud tuto bakalářskou/diplomovou práci využiji ve své práci, uvedou ji v seznamu literatury a budou ji řádně citovat jako jakýkoliv jiný pramen:

Jméno, příjmení	Adresa	Datum	Podpis

PŘÍLOHY

Seznam příloh

Příloha č. I: Vzor informovaného souhlasu

Příloha č. II: Pravidla transkripce rozhovorů

Příloha č. III: Doslovný přepis rozhovoru s Lubomírem M.

Příloha č. IV: Doslovný přepis rozhovoru s Melicharem Š.

Příloha č. V: Doslovný přepis rozhovoru s Jaromírem G.

Příloha č. VI: Doslovný přepis rozhovoru s Horymírem B.

Příloha č. VII: Doslovný přepis rozhovoru s Martinem S.

Příloha č. IX: Doslovný přepis rozhovoru s Vendelínem H.

Příloha č. X: Doslovný přepis rozhovoru s Vandou L.

Příloha č. I: Vzor informovaného souhlasu

Informovaný souhlas

Pro účel výzkumné části bakalářské práce:

Tetování: cesta k příběhu člověka

Rok odevzdání: 2015

Autorka: Veronika Ilievová

Prohlášení

Prohlašuji, že souhlasím s účastí na výše uvedeném projektu. Autorka výzkumu mne informovala o podstatě výzkumu a seznámila mne s cíli a metodami a postupy, které budou při výzkumu používány, podobně jako s výhodami a riziky, které pro mne z účasti na projektu vyplývají. Souhlasím s tím, že všechny získané údaje budou anonymně zpracovány, použity jen pro účely výzkumu a že výsledky výzkumu mohou být anonymně publikovány.

Měl/a jsem možnost vše si řádně, v klidu a v dostatečně poskytnutém čase zvážit, měl/a jsem možnost se autorky výzkumu zeptat na vše, co jsem považoval/a za pro mne podstatné a potřebné vědět. Na tyto mé dotazy jsem dostal/a jasnou a srozumitelnou odpověď. Jsem informován/a, že mám možnost kdykoliv od spolupráce na projektu odstoupit, a to i bez udání důvodu.

Tento informovaný souhlas je vyhotoven ve dvou stejnopisech, každý s platností originálu, z nichž jeden obdrží moje osoba a druhý autorka výzkumu.

Jméno, příjmení a podpis řešitele projektu: _____
_____ V _____ dne: _____

Jméno, příjmení a podpis účastníka v projektu (zákonného zástupce): _____

V _____ dne: _____

Příloha č. II: Pravidla transkripce rozhovorů

Protokol pro přepis rozhovorů

Participant (pozměněné jméno, dále v rozhovoru iniciála jména):

Datum rozhovoru:

Místo rozhovoru:

Pracovní název pro participanta:

Pomocné značky: ☺ smích :) vesele : / vážně :(smutně (...) pauza ve výroku

Tazatel: Veronika Ilievová (dále v rozhovoru iniciály VI)

Příloha č. III: Doslovný přepis rozhovoru s Lubomírem M.

Participant: Lubomír M.

Datum rozhovoru: 22. 3. 2015

Místo rozhovoru: Most

Pracovní název pro participanta: Bojovník se smrtí

VI: Tak prosím, pověz mi něco o svém tetování...

L: Na tetování jsem přišel v roce 2009, když jsem byl na misi v Afghánistánu. Je to pozmeněný, viděl jsem obrázek, kde bylo tetování ze starý doby, kdy vojáci měli ještě plechový helmy a válčili šípama. A já to tedy nechal předělat na moderního vojáka. Vlastně ten tatér mi při plánování řekl, že neví, jak vypadá moderní voják. No tak jsem mu musel poslat svojí fotku. Takže ta podobizna vytetovaná, je vlastně podle mě. Ale nebyl to původně záměr. Nejsem žádný narcis. ☺ Ale když jsem ten původní obrázek viděl, napadlo mě, že přesně tohle dělám tam venku. Vlastně беру lidi od smrti. Vlastně je tam válka, je tam spousta zraněnejch... Dá se říct, že dennodenně jsme někomu zachraňovali život. Takže když jsem tohle viděl, tak jsem si přesně říkal, že tohle přesně vystihuje to, co...

Pokaždý, když jsem jel na nějakou misi, tak jsem tam chtěl něco načerpat, přivést si něco odtamtud, i když je to třeba do konce života. Prostě jsem chtěl něco zaznamenat na to své tělo. No a tohle bylo prostě dokonalý. Chtěl jsem ho nejdřív malý, původně na lejtko, ale když jsem viděl tatéra, jak dělá detaily a všechno... Tak jsem chtěl, aby to přehodil do většího formátu přes celá záda.

VI: A ta změna velikosti má nějaký význam?

L: Určitě, určitě. Tak čtyři měsíce ještě na misi jsem to měl v hlavě a tvořil ten koncept. No a nakonec jsem se rozhodl to nechat přes celý záda, jakože víc monumentálnější. A přispěl k tomu i ten tatér, kterej dělá hezky ty detaily.

VI: A z první mise nemáš kéro?

L: Ne, až tady z tý druhý. Tam ten kontakt se smrtí byl opravdu dost intenzivní. V hlavě si něco představuješ, ale když to pak zažiješ, tak ta realita je úplně někde jinde. No a pak si

uvědomíš, že by se tohle to samý mohlo stát tady nám, mojí rodině... To mě hodně zasáhlo. Tady doma řešíš vážně nesmysly. Blbej soused, máš auto, nemáš auto, značkový hadry a pak přijedeš do země, kde řeší lidi jen ten den, jak přežít. Takže to jsem chtěl taky od tý kéry, aby mi tohleto denně připomínala. Nejdřív jsme chtěli s klukama z mise všichni stejnou, ale neshodli jsme se, takže každéj máme něco jinýho, ale každéj si z Afgiho nese nějaký tetování.

VI: Takže každý tvůj spolubojovník má tedy nějakou památeční kórku z mise?

L: Jo, přesně tak. Hele možná to zní bláznivě, ale prostě když jsi tam, tak to chceš, všichni chtějí si tohleto navždy nějak zaznamenat. Vojáci jsou moderní válečníci a tam to tetování má vyloženě svoje místo. Tak ty to víš ne?

VI: No jasně, chápu to...

L: Prostě je to potřeba vyjádřit se. Jakože nechci to řešit v hospodě a se ženou a dětma. Nechci se o tom bavit, víš... Ale tohle prostě komunikuje za mě. Takhle to беру. Třeba když se na to někdo kouká, tak si nevšimne toho zraněnýho, jak ho ten voják táhne s sebou. Toho sis všimla jenom ty. ☺ Víš, každéj řekne, jo voják vyhrál nad smrtí, ale taky tahal zraněný z bitvy. Každéj v tom vidí individuálně co chce a to mě taky baví.

A denně si tu kěru prohlížím. Sice jsem, jak na cvoka, že se koukám do zpětnýho zrcátka. ☺ A taky další moment silnej, když mi dcera to tetování mazala, jak se hojí, víš, že se to musí promazávat. Tak se na to ptala, jako dítě co ten obrázek znamená, takže jsem jí mohl na tom vysvětlit, že je to vlastně příběh, kterej se týká toho, co její táta dělá, že zachraňuje lidi před smrtí. Jak už jsem říkal, tam lidi žijou pro ten den v extréměch i to počasí tam je extrémní. Výkyvy jako že přes den vedra extrémní a v noci ti to klesne i pod nulu. Prostě všechno je tam v extréměch. Pro hlavu Evropana neskutečný, jiná planeta, jiná dimenze. Tam ty lidi nemyslí vůbec dopředu. Prostě od rána jen 24 hodin se počítá jejich život. Tam je umírání tak běžný. To třeba když jsem byl v Kosovu, tak tam se úplně už neválčilo, ale byla tam strašná bída. Tam taky prostě si uvědomíš, jestli jezdíš ve škodárně nebo v med'ákově, že je to ale úplně jedno. Tam jsem už začal měnit svoje názory a priority. No a tady v Afgoši mě zase zasáhla ta válka... To umírání jako když si jdeš pro rohlíky normálně. Ty zraněný, ty lidi. Ve vnitř ve mně se to nějak prostě změnilo. Ale jakože ne že bych byl nějak smutnej nebo poznamenaněj jakože psychicky.

VI: Jako myslíš ten posttraumatický syndrom?

L: No jasně, to jako nemám, myslím... Ani nikomu nic v hospodě necpu, jakože jaký by měli mít hodnoty. Ale ve mně se něco změnilo v souvislosti s těma hodnotama, ale není to na mě, jakože vidět. Nikdo mi neříká, že jsem se změnil. A ani neodpovídám na dotazy takový ty hloupý kolikrát. Nemluví o tom. Vlastně až teď s tebou a rád, protože mám k tobě důvěru a vím, že je to ve správných rukách. Ale stejně byl Afgoš šílenej na psychiku. Fyzicky jsem byl skvěle připravenej, ale tady jsme učili jejich armádu cvičit a chodili jsme s nima do terénu. Taky jsme s nima žili. A ty lidi maj úplně... No to se nedá prostě popsat. Úplně něco tak odlišnýho ta kultura. Chápeš, jsi pořád jen člověk. Já jsem Lubomír, jsem voják z povolání, ale nejsem terminátor, jak si všichni civilové myslí. Jsme vycvičený, jsme vyškolený, děláme co je v našich silách, ale nejsme mrtvý jednotky, jsme lidi a máme nějaký prožívání. To si doma nikdo neuvědomuje. Nebo třeba pořád jsem viděl to svý dítě. Doma řešíš, jestli mu koupíš adidasky, tam prostě choděj bosy v zimě, v létě, v hadrech, nudle maj u nosu, žijou hrozně tam, nemaj základní návyky. Pro mě to bylo hrozně náročný. Museli jsme se před nima i hlídat, kvůli jejich víře. Měli jsme na to speciální školení. Museli jsme se podřizovat. Když byl Ramadán, tak jsme nesměli před nima jíst, pít, kouřit. Oni byli chudáčkové, měli všechno zadarmo. Museli jsme je naučit nezávislosti. Jsou hrozně nevděčný ty lidi. Prostě ta mentalita. Mám takovej silnej zážitek z toho, když přišlo za mnou dítě. Seděl jsem na střeše auta. To dítě bylo bosý, zubožený, tekla mu nudle, chtělo po nás sladký, tak jsme prohledali celý auto, ale prostě nic jsme nenašli. Tam ty přiděly jsou mega přesný. Tak jsem mu mile řekl, že nemáme nic. To jsi fakt neviděla, jak ve vteřině změnilo výraz. Jak ze zranitelnýho dítěte, kterýho je ti líto, který máš podobný doma, se ten jeho obličej zkřivil, zestárnul a v těch očích ten nepřičetnej, šílenej výraz. To bylo tak hrozný. To jsem byl rád, že jsem byl na autě. Od té doby jsem ty děti bral jako dospělý. Přestal jsem bejt sentimentální a myslet na svojí dceru v té souvislosti, protože ty děti maj stejnej bordel v hlavě jako ti dospělý a můžou tě vlastně kdykoliv odpálit, nevíš co nosí pod těma hadrama.

VI: Hm, to je silný...

L: Ale víš, potvrdila se mi jedna věc, že ten kdo byl největší hajzl, tomu se vždycky něco stalo. Když jsme přišli k někomu, kdo byl už mrtvej a už se nedalo nic dělat, tak jsem si říkal... Teď jsme o něm mluvili a teď je mrtvej. Nemám z toho radost, ne jako, ale ty boží mlýny, víš? Já už pak neřešil, když se jim něco stalo. Už jsem to bral jako rutinu. Vlastně jsem byl rád, že to vzalo je, víš ty Afgánce, a ne mý kámoše. Třeba když to kámošovi

rozdtilo nohu, to bylo strašný pro nás všechny. A u těch Afgánců už jsem byl otupělej. No a pak tyhle věci řešíš s kámošema. Naštěstí se pak podporujem, když se něco stane.

VI: A máte nějakou odbornou pomoc?

L: Jasně že jo, ale prostě není potřeba. Od toho máš tu jednotku. Ale ano, k dispozici máme psychologa respektive kaplana. Jasně, že máš potřebu to někomu říct. Ale od toho máš ty blízký tam. Třeba jeden můj kámoš mi říkal, že je tak dlouho v armádě, že už nemá v civilu žádný kamarády. Protože řeší furt tu smrt, střílení na lidi a civil se v tom nevyzná a je to vlastně šílený poslouchat když v tom nejsi. A já vlastně co už sloužím těch deset let, tak se tomu taky trochu blížím, naštěstí ne úplně. Ale zřídlo to, no. No ale na misi nemáš čas nic řešit. Ale když se vrátíš domů... No tak třeba máma. Musím to na ní prásknout, protože když jsme se s bráchou vrátili z mise, tak nás přivítala a měla šíleně okousaný nehty. Víš co, já to nesnáším na ženských, na chlapech. No a to bylo první, co ode mě slyšela, že má okousaný nehty. A ona mě setřela tím, že kvůli komu to asi bylo. Vlastně až v tu dobu jsem si uvědomil, že z toho musela bejt hotová, že její dva syni jdou vlastně oba na misi. Já jsem vlastně přišel k těm rodičům a řekl jsem jim to jak chleba s máslem. Jo, hele já jedu, nashledanou. Pak člověk vyřizuje ty nesmysly, jako jsou závěti a tak. Ta příprava na misi je vlastně příprava na eventuální smrt. A to sem si já neuvědomoval, že těch půl roku ještě před odletem, tohle může někomu ubližovat. Anebo ženský dávaj nůž na krk. Tak tě to rozhodí a říkáš si, co vlastně chce. Chce peníze, nebo abych tu zůstal. Ale to už jsi v plném proudu příprav a pak prostě odjedeš. No tam se vlastně o tebe v těch základních potřebách starají. Přijdeš, najíš se, vyhodíš tác. Denně čistý prádlo. Staráš se o vojenský věci venku. A pak když přijedeš... Ježíši třeba můj nákup v Tesco. To byl horor. Těch lidí a ten nezvyk. Musel jsem se srovnat se vším. Anebo tam jsi musel chodit pořád a vlastně i spát s krátkou zbraní. No, a když jsem se vrátil, tak jsem tři tejdny hledal pod polštářem pistoli. Nebo když něco zarachotilo. Jindy by mě to neprobudilo... Prostě nejsi zvyklej, že jsi tady. Tak se probudíš, zjistíš, že jsi doma, utřeš pot a zase na půl hodiny usneš. No než si prostě zvykneš, že jsi doma. No a jediný, co jsem snad tak natrvalo přivezl, je reakce na bouchnutí dveřma. To je pro mě infarktová záležitost doted'. Je to zvuk srovnatelný s výstřelem nebo výbuchem. Toho jsem se nezbavil a holt lidi, co mě znají, si dávají kvůli mně pozor. Furt to tam je, dokážu i pořádně za to vynadat. Ale nerozpadl jsem se totálně. ☺ No to je tak nějak, co všechno mě napadlo k tomu obrázku.

VI: Tak moc Ti děkuju...

Příloha č. IV: Doslovný přepis rozhovoru s Melicharem Š.

Participant: Melichar Š.

Datum rozhovoru: 15. 3. 2015

Místo rozhovoru: Most

Pracovní název pro participanta: Rebel a jeho „kéry“ z mládí

VI: Tak prosím povídej ...

M: Takže já mám na sobě čtyři kéry na rameni, lokti a na lejtku. Každá z nich je úplně jiná a nemaj nic společnýho spolu. První obrázek vzniknul v roce 1999 na základě toho, že se vlastně kámoš vrátil pokérovanej z vězení a mě to nadchlo. Takže jsem do toho šel. Neřešil jsem doma, co mi na to řeknou. Ani mě v tom nepodporovali, ani mi to nezakazovali, no prostě jsem to oznámil. Vzniklo to tak, že ten kámoš vykuchal starej walkman, kde byl nějakej motůrek, kterej namontoval na propisku. ☺

VI: Nene! ☺

M: No fakt. ☺ Koupili jsme tuš v papírnictví no a šli jsme kérovat. Ten kámoš byl hroznej živel no a má takový ty typický věžeňský kery jehlou. On pak vymyslel tenhle vychytanej strojek, kterej se teda ale bolestivě zapichoval do tý kůže. Jako nebylo to nic příjemnýho. No a pak jsme si s dalším kamarádem vytvořili ten strojek sami a šli a tak vznikla další kěrka. On teda uměl hezky malovat. Bez šablony to hned vystříhl. No, měl jsem pocit, že jsem prostě výjimečnej. Tehdy, když mi bylo 14, tak to mezi lidma moc nebylo. Dodávalo mi to takovej pocit, toho rebela, i když jsem ve vězení nikdy nebyl ☺, tak to bylo takový extravagantní. Šlo mi o to, aby si lidi na mě ukazovali, abych se vyčlenil z toho stáda. No a tak třeba tady mám vytetovanej půl měsíc. Ten tu mám proto, že tehdy jsme žili takovej noční život. Přes den spali, v noci řádili. Nějaký drogy a alkohol tam taky patřily. No takže opět rebelové a ještě k tomu pokérovanej rebelové. V tom byla síla. Vyjadřovali jsme tím názor na tu průměrnou společnost. Nechtěli jsme toho bejt součástí. No ale i ty kery a proces vyhotovení byl hodně mimo mainstream, no. Jak jsem říkal před tím tak prostě domácím strojkem. Anebo jehlou na špízy. Velká obrovská tupá jehla. No strašná bolest prostě. A tý krve a pak ty hnusný jizvy. A polovina toho vypadala. Ale přesto nám to stálo za to, no.

VI: A ještě něco bys k tomu měl?

M: No už mě nic víc nenapadá. Jsou to kéry mládí. Ale zase pokaždé, když se na ně zaměřím, tak si tu dobu rád připomenu. Nebo když otkám kámoše a nějak se na ty kéry dostane řeč, tak pak vlastně vzpomínáme na dobu, kdy vznikaly. Teď pokud bych něco chtěl, jakože chci, bych o tom víc přemýšlel a normálně si zašel do studia k profíkovi.

V: Dobře, tak Ti moc děkuju.

M: V pohodě, jsem rád, že jsem mohl pomoci.

Příloha č. V: Doslovný přepis rozhovoru s Jaromírem G.

Participant: Jaromír G.

Datum rozhovoru: 10. 2. 2015

Místo rozhovoru: Praha

Pracovní název pro participanta: Bojovník s vlastními démony

VI: takže vy máte celý rukáv...

J: No takže já sem začal s kέραma už v 16. Tehdy jsem si prostě vybral motiv lebku s křídly a s mečem, no a bylo to dost amatérský. Samozřejmě jsem za půl roku toho litoval. Chtěl jsem bejt prostě potetovanej, no chtěl jsem se toho zbavit a už mít něco, co už dává smysl. Tak jsem si to teda chtěl nechat předělat. Takže jsem si to nechal předělat na predátora. Tam jsme o tom motivu diskutovali už a dlouho připravovali na to samotný tetování. Ten predátor má pro mě specifickéj význam, že jsem se v něm vždycky nějak viděl. Kdybych toho tvora měl nějak charakterizovat, tak pro mě je to nepochopený zvíře. Já jsem si z toho jeho příběhu vzal to, že on vždycky stál nějakým způsobem na straně dobra. Vždycky kosil ty dealery drog a když našel člověka, který byl na nějaký vyšší úrovni bytí, tak ho zkrátka ušetřil. Že to nebyl takovej zmetek.

Takže jsem se v tom malinko viděl. Vždycky jsem se s něčím rval. Tak ve 13 letech jsem začal experimentovat s drogami. Ale hned s tvrdýma jako pervitin, heroin, extáze, snad všechno. Ale myslím si, že jsem nikdy nebyl takovej ten pravej feťák. Pro mě to byl způsob odlišení se. Prostě takovej underground. Přišel jsem si tím hrozně zajímavej, tím životem. Akorát jednou se to podělalo a v Prokopáku na party sem si vzal papíra a tam se něco stalo špatně a prostě už jsem nikdy nebyl jako před tím. Ten mi prostě nesesed. V tý hlavě se něco odehrálo a už jsem to nikdy nebyl já. Nevím, co to bylo, ale bylo to hustý. Psychiatři mi pak nějak diagnostikovali paranoiou, ale paranoia přece netrvá dvanáct let. Tyhle stavy jsem míval jen na LSD, ale po tom Prokopáku jsem to měl pořád prostě. Vlastně doteď. Vytvořil jsem si peklo na zemi. V mé hlavě jsem měl svojí realitu. Všichni se o mně bavili, všichni mě chtěli zabít. Máma, moje přítelkyně a tak jsem se mohl spolehnout jen sám na sebe. A takhle jsem si jel těch 12 let. Peklo na zemi. Tohle nikdo

nemůže pochopit, kdo to nezažil. Všechno bylo o mně. Věci mě chtěli zabít, v novinách se o mně psalo. Prostě všude. Fakt hrůza. Nějak se mi zvrtilo šíleně ego. Pak jsem to prostě musel říct mámě. To už jsem si to chtěl hodit. Tak ona to nějak zlehčovala. To nemohla pochopit prostě. Říkala, že to teď má každéj. Já se na ní nezlobím, protože před tím jsem dost lhala a byl pěkněj spratek. Ale to se ve mně zlomilo, že jsem o tom nikdy už nechtěl mluvit, když mě ani vlastní máma nemůže pochopit. Tak jsem se s tím naučil žít. Řekl jsem si, že zabít se můžu vždycky. Tak jsem se tímhle přístupem oddaloval od sebevraždy. Ale měl jsem to vymyšlený už. Že si vezmu prášky a zapiju je alkoholem nebo, že si vezmu odběrovou jehlu a nechám se vykrváct. Nikdy jsem se nechtěl podříznout nebo si prostřelit hlavu. Paradoxně jsem si vážil svýho těla. ☺ Ale nikdy jsem se vlastně nepokusil o sebevraždu. Nevím, asi protože jsem byl tak v háji, že jsem byl takovej srab a bál se to udělat. Nebo tam ve mně hlodala nějaká ta naděje, že třeba jednou to bude dobrý... Nevím.

VI: No a jak vypadal váš normální den? S paranoiou od rána do večera?

J: Já jsem měl paranoidní stavy od té doby, co jsem otevřel oči a už jsem měl chuť se zabít, protože jsem měl strach, co mě ten den čeká. No a vlastně bez půl litru vodky jsem nemohl ten den začít. No a to vlastně bylo jediný, co mi začalo pomáhat. Já jsem vlastně s drogami musel přestat, protože ty stavy moje byly čím dál tím horší. Tím jsem se dostal z těch tvrdých drog. Furt jsem se držel tý starý party a to byl problém. Já vlastně na to tehdy dojel. Když to vezmu dnes zpětně, nejsem jedinej, kdo na to dojel. Vlastně z tý party jsou normální tak dva, možná tři. Některý seděj v kriminálu, jiný se zabili, další se dostali do situace, kdy je někdo zabil. Takže to bylo vlastně dost hustý období... Jak bych teď měl pokračovat?

VI: No zkuste se vrátit k těm kérám.

J: No jo tak ten predátor, on potřeboval trochu upravit ještě. No a já jsem vlastně fanda do filmů. Tehdy jsem se vždycky vožral a ležel u toho, i když mě to paradoxně ten film zas dostával do nějak paranoidních stavů. Já jsem si zase myslel, že je to o mně. Naprosto všechno bylo o mně. To jsem si oblíbil toho vetřelce, no to už jsem byl z těch stavů docela venku. To bylo po těch 12 ti letech.

VI: Musím se zeptat... Vy jste za tu dobu nevyhledal žádnou pomoc odborníka?

J: Ne, já jsem si myslel, že je to nějaký spiknutí. Já jsem nechápal jak je to možný, že by to ten svět na mě všechno připravil. Já si tehdy připadal, jako v divadle. Jako v tom filmu

Muž na měsíci, ale jako úplně jinej level. Já byl jako postava a všichni mi připravovali denně to nejhorší, co si je možný představit. Lidi si na mě ukazovali prstem, vždycky když se někdo bavil o mně, tak za účelem mojí likvidace. No když to vezmu zpětně, tak mi tehdy vesmír, já se totiž teď trochu zabývám duchovnem, naznačoval, že jsem na dost špatný cestě a že bych měl jít pryč. Jenže já jsem byl ten predátor tvrdohlavej a šel jsem tehdy proti těm vyšším silám. To všechno začlo vlastně už na základce. Pak jsem šel na zvláštní školu. Já jsem vystřídal 11 základních škol. Vždycky jsem byl problematickej a vůbec jsem nerespektoval autority. Učitelé jen něco opakovali a bránili svobodnému myšlení. Myslím, že tenhle způsob rebelství mě držel správným směrem. No takhle jsem střídal několik škol, až jsem se dostal do fáze, kdy mě žádná škola v republice nechtěla vzít. Ta rebelie je ve mně odjakživa. Ale určitě tomu přispělo i to, že můj táta byl alkoholik. My jsme od něj s mámou utekli, když jsem byl malej. Pak jsem nás asi bil a žil jsem v domnění, že byl špatnej. Pak jsem zjistil, že to tak asi úplně nebylo, ale co řekla máma, to bylo svatý. Pak mamky další partner byl taky alkoholik. Sice asi dělal, co mohl, ale vychovával mě stylem: „Ty jsi hovno, ty nikdy v životě nic nedokážeš!“ Dennodenní ponižování. Ale jako průserář jsem byl vždycky. No a pak jsem se strašně začal rvát. Několikrát denně. Prostě jsem nenáviděl to, co se kolem mě děje, tak jsem proti tomu takhle bojoval. No a vybíral jsem si slabší lidi, abych se vytáhnul před ostatníma, abych jim tím něco dokázal. Když už nejsem dobrej v ničem, tak alespoň v tomhle. No a pak jsem začal ve 13 ti s těma drogama, no a ve 14 ti už jsem do toho kompletně spadl. Pak devátý třídě, na druhý zvláštní škole, jsem dostal posudek, že jsem jako v hlavě normální, ale naprosto nezvladatelný.

No a jo to tetování vlastně. No tak prostě přišel na řadu teda ten vetřelec. Což představuje všechny ty věci, který se mi do tý hlavy vtíraly. To už jsem si pak udělal, když už jsem byl relativně zdравej, když jsem došel nějakýho jakoby osvícení. Ze všeho jsem se dostával sám. Až teda na úplném konci, jsem byl párkrát na terapii pro potvrzení jenom. Jakože už jsem v pohodě. No ale bylo zajímavý, že vždycky když jsem udělal nějakýho dobrej skutek nebo přestal s nějakým fetem. Jakože jsem se chtěl nějak uvrdit, že jsem aspoň trochu dobrej člověk, tak ten systém kolem mě prostě přitvrdil. Jako by něco říkalo: „Jako ty si myslíš, že se z toho dostaneš? Že občas uděláš nějakýho dobrej skutek?“ A vlastně to bylo všechno mnohem horší. Vlastně jsem byl takhle nucený bejt takovej zmetek. Jako by mě měl satan ve svejch spárech. Jakobych byl posedlej.

VI: No zajímavý příměr...

J: No a pak jsem se vlastně rozhodl pro to mít rukáv, kterej měl být temnej jako celá minulost, kterou jsem si prošel. Abych se z toho jako ponaučil a hlavně jsem si z toho vzal to pozitivní. Překlopil jsem si to do toho pozitivna, protože věřím na ty energie. Vetřelec mi připomíná to peklo celkový, jak už jsem zmínil. Pak tu mám Freddieho Crugera. Vlastně co jsem skončil s drogami v 16, tak se ze mě stal člověk totálně závislej na alkoholu a to fyzicky i psychicky. To byly extrémy. Já jsem nejdřív vypil sám půl litru vodky a pak teprv jsem šel do hospody mezi lidi. Tam jsem dal deset piv a pak šel domů a tam dal ještě litr vína. A takhle jsem jel prakticky každé den. Tím, že tělo bylo mladý, tak jsem to vydržel. Za těch asi deset let od té doby jsem nebyl den střízlivej. Kromě teda doby, kdy mě zavřeli. Takže Freddie Cruger je něco, co představuje ten pocit bejt na něčem závislej. Pak mi došlo, že ten alkohol už mi nic nedává, že ty starý problémy jsem si vyřešil a nový jsou zase způsobený tím alkoholem. Do toho se mi narodila dcera, našel jsem si přítelkyni, doufám, že osudovou. Tak jsem si řekl, že pokud se budu chovat stejným způsobem jako dodnes, tak to dopadne stejně jako s těma předešlýma, žejo. Prostě prožila si se mnou peklo. A pak jsem se nějak srovnal. Uvědomil jsem si, že je můžu ztratit. Takže teď se snažím fungovat jako táta i nějak jako přítel. Nějak jsem tu sebenenávist v sobě zlomil. No a pak tu mám obrázek Jokera ještě. A jestli znáte ten díl Temnýho rytíře, jak tam ten Joker spálí tu kopu peněz, protože měl vyšší úmysly. Zase, on to nebyl zas takovej parchant. A pro mě, stejně jako pro něj, jsou peníze pomíjivý. Jsou to papíry, kvůli, kterým člověk stráví půl života honěním se nebo otročením pro někoho.

VI: Takže to s vámi nakonec dobře dopadlo...

J: No ano, nakonec jsem se z toho nějak dostal. Tak mám práci, chodím do ní. Mám rodinu. Jsem čistej už dlouho. Ale samozřejmě zbyly mi nějaký dluhy. Taky jsem teď skončil terapii. Ale to bylo takový jako, aby mi potvrdili, že jsem teda v pohodě. Chtěl bych do budoucna rukáv na druhou ruku. Proti tomu temnému naopak nějaký světlý a pozitivní. Kterej bude reprezentovat život po tom pekle. I když k tomu nynějšímu se obracím ne, abych se utápěl v negaci, ale beru to jako připomínku na to, jak to bylo strašný a že se tam už nechci nikdy znova dostat. Takže tak.

V: Moc Vám děkuju.

J: Není zač, moc rád jsem si popovídal.

Příloha č. VI: Doslovný přepis rozhovoru s Horymírem B.

Participant: Horymír B.

Datum rozhovoru: 28. 6. 2015

Místo rozhovoru: Starý Chanov

Pracovní název pro participanta: Táta rebel

VI: Tak, Horymíre povídej...

H: Tak já bych začal u Rokáče. To byl klub, kterej se po revoluci v Mostě otevřel. Byla to stará prádelna, kde ještě byly prádelní vozíky. ☺ Scházeli se tam různé lidičky jako máničky, pankáči, skinheadi, metloši a všichni pěkně pospolu. To bylo kolem toho devadesátýho. Jo a ještě tam byli depešáci. Taková zvláštní subkultura, která byla nakloněná jak k punku, tak i takovým těm nevyzrálým skinheadům. No a parta lidí, vesměs máničky starý, si plánovala první výlet do Holandska. Byl to takovej drogověj výlet. Ale taky za poznáním, jak to funguje na západě. Chtěli jsme vidět coffee shop, tattoo salony, štětky. Prostě všechno, co k tomu patří. A na to byl nejlepší Amsterdam. Takže když mi bylo 17 let, tak jsem se rozhodl, že pojedu s tou partičkou. Bohužel mi to nevyšlo. Ta partička už tam byla a tak jsem za nimi vyrazil sám. Chytil jsem na stopu týpka v kamionu, kterej jel přímo do Amsterdamu. Takže jsem tam s ním jel nějakých 16 hodin a taky mi vyprávěl úplně nehorázný věci, který, když překročil čáru, tak tam zažil. Protože tam se ti lidi chovají úplně jinak. Tady byli zabeđený pionýři, který vůbec nemohli chápat, co se děje ve svobodný společnosti od nás pár set kilometrů. No, a když jsme tam dorazili, tak jsme viděli ty free lidi. Samozřejmě první návštěva coffee shopu, to jsme se hned zhulili. Obdivovali jsme tattoo salony z venku, pak jsme se tam odvážili vstoupit. Mezi tím jsme našli aršík tipů s různýma obrázkama a testovali jsme to. No pak se všichni rozprchli. Pak jsem tam zůstal na jeden den sám. No okradli mě, jako všechny ostatní. Pak jsme se zase nějak sešli. No a potkal jsem zase jinýho člověka, kterej byl z Ústí nad Labem a jednoho Poláka, kterej vyráběl nějaký hračky a takový ty sumky a všelicos a prodával to na místním tržišti. A tak jsem tam s nima šel a byl tam i tatér. Dělal si tam prostě reklamu na nějakěj svůj tattoo shop. Měl tam velkej billboard, že je teda tatér a tetuje na konci Amstru v nějakým bytě. Ale připadalo mi, že je to taky nějakěj smažík. No ale málem jsem se

odtamtud nevrátil. To už byl měsíc, co jsme tam byli. Chodili jsme na tržnice a kradli banány, abychom tam přežili. ☺ No když jsi pod vlivem drog, tak to je jedno jestli piješ nebo jíš. Až když ti došumí ta extáze z té drogy, tak se dostáváš na nějakou hladinu a zjistíš, že máš hlad a tělo je vycucaný. Tak jsme se tam seznámili s různými lidma a i s tím tatérem a dokonce toho Ústečáka snad i potetoval. No a od té doby jsem měl zakotvenou vizi toho tetování, jako symbol nějakýho rebelství, revolty... No a pár dní na to, jsme potkali člověka, kterej se nás zeptal, jestli potřebujeme někde spát. Tak nás nejdřív odvedl do nějakýho parku, tam jsme 4 hodiny čekali. No a pak přivedl další lidi z nějakýho squatu a ty teprve schvalovali, jestli tam můžem bejt. Ale byli jsme pro ně zajímavý. A řekli nám, že je pro nás to město hrozně nebezpečný a že se i můžem zabít, když neznáme prostředí. Že můžem zkusit nějakou drogu a je zametýno. Tak nám ukázali nějakej směr tam toho bytí a zůstali jsme pár dní v tom squatu. No a tam jsem viděl další tetování a ty squattery a pankáče a celou tu zajímavou subkulturu. No a já jsem pak musel utýct z té party. A to jsem se vrátil do Čech a musel jsem se oklepat. Vůbec nevím, jestli se vrátila ta parta celá. Ty, co se vrátili, tak začali vesměs smažit. Vyhledávali drogy. Já teda ne. Já se naštěstí oklepal. Možná i tím, že jsem bydlel u mámy, tam to prostě nešlo. Mohl jsem přijít třeba tak maximálně opilej. Ale i tak na mě mamka koukala, jakože tak, že to ještě není ta pravá doba na tohleto. To byl teda ten výlet můj měsíc prázdnin. No hrozný dobrodružství.

No a teď k tomu tetování, abych furt nemlel o tomhleto výletě. Takže když jsem se vrátil a oklepal se z toho, tak jsem hrozně chtěl jít na brigádu a vydělat si na první tetování. Protože mě to hrozně zaujalo. No tak jsem měl takvou partičku, která se scházela u Kahanu. V té době se zkoušela tráva, kupovaly se krabicový vína. Prostě klasika. Dneska je to pořád stejný, je to možná ještě dál. Dneska je k těm drogám mnohem lepší přístup. No tak jsem si v Deltě vydělal s kámošem na brigádě první prachy. Vydělal jsem asi 4500. Tak sem si řekl, že si musím najít salón v Praze. Tak jsem se vydal do Prahy a našel jsem první tetovací studio, abych mohl učinit svůj první rebelskej pokus na sobě. To bylo právě moje první tetování. A vybral jsem si to nejdražší opěvovaný tehdy studio. Ono to totiž těch studií tehdy v Praze nebylo moc. No a bylo to Uzi tattoo studio. Nechal jsem si udělat první tetování. Je to na prsou je to takovej rokenrolovej tygr. V té době mi to dělal nějakej Benny. To byl týpek, kterej se učil v Americe na ranči tetovat na prasatech. No tak při té kéře jsem teda dvě a půl hodiny trpěl. No a hned a jak se to uskutečnilo, tak jsem tam zůstal v tom Uzi baru. To nebylo jenom studio. To jsem se cejtíl jako právě takovej ten drsnej rebel a ještě s tou kéroou konečně. No když jsem tam jezdil opakovaně, tak jsem

zjistil, že se tam slejzá taková taky chamrad'. No a tam zase byli spolu náckové a pankáči. Ale to už ty náckové měli nějaký ty informace z Německa a byli vyzrálejší.

No a pak jsem začal dělat vychovatele ve škole v přírodě. Já jsem prošel tolika prací. No, a když jsem dostal zvláštní školu, osmou třídu, to byla drsná zkušenost. Protože některý kluci byli starší než já. Třeba tam byli hrozný drsný sígři a to se nedalo jako kočírovat nebo nějak zvládnout. No to jsem si nechal vytetovat čínskýho draka. A od té doby mi tam říkali draku. To jsem se už trochu začal zajímat o Čínu a šintoismu. No a čas šel dál a to jsem začal jezdit na koncíky. Byly tady takový hippie kapely jako The End nebo Festovní Hrdlořezy. To byla taková hardcorová, gringcorová kapela, kde hráli i můj kamarádi. No a začal jsem chodit po rokáčích a do Litvínovskýho DMDčka. No a jak běžel čas, tak přibývala další tetování. Třeba jsem dělal civilku. A to bylo fakt krutý, jak jsem byl vlastně svázaný tím systémem v řetězech. No a jak jsem byl vegetarián a dělal tu civilku v kuchyni, tak jsem tam nemoh ani jíst. No a tak jak jsem byl na té cvilice tři měsíce zavřenej na té kuchyni. Takovej stres pro mě, jak jsem tahal ty mrtvolky. Tak tu mám proto vykérovanou lebky s řetězama. To je ten život, na který si vždycky vzpomeneš. No a pak mám ještě z té doby, když jsme se scházeli v tom Kahanu, takovýho skejťáka s bouchačkou, takovýho gangstera. No a to město bylo opravdu prolezlý policajtama. A poslouchali jsme takový kapely jako Onyx nebo Public enemy. To byly levicový kapely, ale to jsme tehdy moc neřešili, ale překládali jsme si jejich texty a to se nám moc líbilo. No a od toho se odvíjely pak ty naše tetovačky. No pak tu mám tady tyhle bulldogy. No a to je jasný spojený s kultem a subkulturou skinheads. To je jedno z typických tetování pro tuhle subkulturu. Vlastně bulldog je plemeno bojovnýho a drsnýho a hrdinnýho zjevu. No a pak jsem začal dělat časopis, kterej byl hodně subkulturní. Byli tam hardcoristi, straight edge, dokonce jsem tam míchal vegetariánský recepty, hare krišna kapelky a ta scéna na té levý straně se začala scelovat. A pak později jsme se oddělili jako malinkatá skupinka skinheadů. Já jsem si udělal takovou crew s kamarádem a jmenovalo se to Armáda zkázy, no a byli jsme tam tedy jako skinheadi. Zpočátku nás bylo pět a postupně až třicet a spojili jsme se i s teplickou skupinou. A tam byli taky skinheadi a pankáči a taky vlastenecká liga. No a já jsem jim tam nosil osvětový časopisy s tím, že skinhead by neměl být rasista, protože tyhle lidi byli nasměrovaný na Landu a spol. a Orlíky. Ale tohle byli ty začátky a oni nevěděli kam se orientovat. Naštěstí tyhle lidi jsem zachytil včas a oddělilo se to od toho neonacistickýho proudu. Takže jsme je neutralizovali, no a kališníci díky tomu v Mostě umřeli. Takže to si myslím, že se mi povedlo. No a pak se rozpustila i ta

vlastenecká liga. A pak už se teda rozlišovalo mezi skinheadama a náckama, tedy těma kališníkama. No a s tím spojuju tuhle kerku. To je skins a punk united. A OI to je jejich společnej výkřik. No a pak jsem si nechal udělat pavučinu. To je taky taková běžná věc pro skinheady a znamená to sjednocení. Nebo kéra z filmu Mechanický pomeranč. Klasickej symbol násilí z ulice. Nejdřív s tím přišli skinheadi, pak v tom pokračovali pankáči. No a pak tu byl takovej boom s neonáckama. Ti se rozmnožili a my se s nima prali a bojovali proti nim. No a to jsme se spojili různý subkultury a scházeli jsme se v čajovně. No a odtud tu mám další tetovačky. Třeba mám tohleto. Skinheads black and white united. Jako černá a bílá helma jako Spartakova helma. Jako taky symbol válečníků a bojovníků. No a ještě mám tohleto. Tady je další tetovačka a ta je spojená s takovým období mých depresí, kdy jsem se rozcházel s mojí takovou první dlouholetou partnerkou. A v tý době jsem začal strašně chlastat a nějakej takovej podobnej obrázek jsem v sobě viděl. Že já, jako ďábel, se postupně roztejkám v nějakou příšeru. To se mi opakovalo v nějakých snech a byl jsem na cestě k alkoholismu. Na Silvestra jsem skončil na záchytce, protože jsem strašně chlastal a hulil. No a spadl jsem ze třiceti schodů a sjel jsem to celé po hlavě. Měl jsem i domněnku, že mě někdo přistrčil. No tak jsem se toho zbavil, poněvadž jsem pak potkal další ženu. S tou jsme ale taky od sebe. No a pak jsem se dostal do jedný takový partičky jakoby podnikatelů rádooby, co vozili auta. Fungovali jako překupníci. Byli to vyčůránci. Kupovali náhradní díly a prodávali je draze jako originály. Jednoho dne jsem se s nima nepohodl, protože se mi už nelíbila ta špína. Vždycky jsem tam chodil a vykalil s nima lahev whiskey. No a pak jsem si to jednou nedal a bavil se s nima střízlivej. No a viděl jsem ty detaily, těch lidí jaký jsou. No, a když jsem se s nima rozešel, tak to bylo jako uletět. Ale uletět se všim všudy. No a díky tomu jsem si nechal udělat tyhle ty vlašťovky a tyhle nápisy love and hate na prsty. No a pak jsem to úplně změnil a vrátil se zpátky do tý scény. Začal jsem navštěvovat ty svý starý kamarády, kteří odjeli do Prahy. No a dneska tam díky tomu za nima jezdím. Díky tomu, že jsem opustil tohleto. Přestal jsem pít, přestal jsem hulit a stal jsem se rodičem. No a teď asi žádnou kéro zatím neplánuju. Taky proto, že denně sportuju a to bych nemohl pak nějaký tři tejdny, co se to hojí. Však víš jak je to nepříjemný a hlavně by to mohlo i vypadat blbě, když to ten pot vyplaví tu barvu... No... Tak a to bylo všechno. ☺

VI: No tak moc děkuju.

H: Není zač ☺

Příloha č. VII: Doslovný přepis rozhovoru s Martinem S.

Participant: Martin S.

Datum rozhovoru: 15. 6. 2015

Místo rozhovoru: Praha

Pracovní název pro participanta: Příběh „profi“ tatéra

VI: Tak sedím tady s Martinem a Martin má dva rukávy...

M: Tak já mám na sobě spoustu věcí, který pro mě něco znamenaj. Ty jsou dovyplněný většinou motivy zvířat. Co že je čistě taková jakoby výplň nebo kamufláž na tom rukávu, která slouží k tomu, aby se v tom právě schovaly ty významový kéry. Protože pak když to někdo vidí, tak aby se pořád někdo neptal, co to má znamenat. Takže já to mám takhle schovaný. Takže já mám na sobě relativně hodně kérek, co pro mě něco znamenají. No v průběhu let se to postupně doplňovalo. No ty rukávy trvaly tak osm, deset let než to dosáhlo týhle podoby. Je tu ještě pár volnejch míst, ale tam už asi nic dávat nechci. Určitě nechci mít úplně vyplněný ty ruce. Chci tam mít tu volnou kůži. Protože je to logicky sestavený z jednotlivých časových úseků. Takže tak no. Takže mám hodně zajímavý zážitky vytetovaný...☺ Tak nevím, od kterých mám začít. Od těch lehčích třeba? ☺

VI: No pusť se do toho, do čeho se ti chce...

M: No tady na tý levý ruce je víceméně míň věcí než na tý pravý. Tady mám rybářskej háček, protože jsem rybář. To jsem hrozně chtěl a chtěl bych určitě ještě něco s touhle tematikou, protože jsem teď na rybách furt. Takže bych chtěl ještě něco přidat na nohy, protože na nohách toho mám relativně málo. Nějakou rybí tematiku... Na předloktí mám kotvu. Takovou newschoolovou (pozn. newschool – styl tetování „nová škola“). Na první pohled vypadá zvláště. No to je k tomu, že já jezdím na plachetnici. No ještě jednu bych chtěl na obličej. Jenom takovou malou pod oko, ale na to je ještě čas. Totiž kdyby bylo od Prahy hodinu moře, tak jsem pořád na moři. No, mám potetovanou dlaň. To jsem si dělal sám. To mám vlastně čtyřlístek a český nápis „vše máš ve své hrsti“. Je to třikrát obtahovaný, protože tohle místo se vlastně netetuje. Totiž ono se to tam blbě hojí, a když už se to zahojí, tak se udělá mozol a z toho pak vypadne všechna barva. Takže to bylo

v době, kdy jsem se rozhodl odejít z práce a řekl si, že už budu jenom tetovat. Takže proto jsem si to vytetoval. Sedm let jsem dělal v tiskárně a čtyři roky jsem k tomu tetoval. To bylo sedm dní v týdnu, šestnáct hodin práce. A pak už těch lidí bylo tolik, že jsem si řekl, že už to takhle dál nejde. Neměl jsem žádný život. Prostě postel, práce, kéry, postel a tak to šlo pořád dokola. Takže jsem dal výpověď a udělal si s kamarádem studio. Bylo to velký studio, ale vykradli nás. No a kámoš pak řekl, že už nechce znova řešit ty povolení a věci kolem úřadů. No a já jsem nechtěl dělat pod nikým tatéra. Kvůli tomu jsem z práce neodcházel. No a tak jsem si udělal tohle studio. No a ještě tu mám vykérovaný „eňoňuňo“ nápis. Já mám hodně rád vtipný kéry. Na stehně mám vlastně vytetováno „hogofogo“, no mám rád vtipný kéry. ☺

No a na pravý ruce tam mám vykérovaný rok narození. Vtipný je, že rok vyjadřuje i den a měsíc. Mám tady boxera. To je z doby, když jsem ještě chodil do tiskárny. Ta tiskárna byla na Žižkově. No a ráno jsem potkával podivný individuality. Takže jsem dost často vytahoval boxera. No a je v tom napsáno ještě „pravda vítězí“ protože ten, kdo má boxera, má vždycky pravdu. ☺ Tady mám pak „RHT“, což byl název Rebel Heart Tattoo. Takhle se jmenoval ten náš první salon. Tady mám takovou speciální věc, která jakoby dost lidí děsí. Je to oldschoolovej (pozn. oldschoool – styl tetování „stará škola“) mrtvolnej Ježíš. No a má takovou vtipnou věc, za kterou mě v Itálii málem zlynčovali. No má vlastně vykérovanéj satanistickej kříž pod okem. A ten smysl byl, že jestli Ježíš existoval, tak to byl taky jenom člověk. A taky je to kvůli tomu, že Ježíše má skoro každej, i když víru nepraktikuje. Tak jako na protest tomuhle pokrytectví. No na rameni mám vykérovanéj tetovací strojek s datem 10. 2009, což je doba, kdy jsem udělal svojí první kéru. Takže se na to vždycky podívám a připomenu si to. Nebo se na to dívám, když se mě někdo zeptá, jak dlouho kéruju. ☺ Protože si to nepamatuju. ☺ Pak jsem měl jeden takovej zajímavěj časovej úsek, když jsem žil ve třech se dvěma holkama. No a to bylo takový vtipný období. Takže jsem si pak potom na triceps nechal vytetovat tříkolku. Protože na to rád vzpomínám. No a nynější přítelkyni jsem to řekl a vysvětlil, co to znamená a bylo to dobrý rozhodnutí. Pak mám přes celý hrudník česky... Já mám všechny kéry v češtině. Nemám nic anglicky nebo latinsky. Tak na tom hrudníku je nápis „jsem, jaký jsem“, což je nápis pro mou mámu. Prostě jsem, jaký jsem. Když jsem začal s kérama, tak byla proti. No pak se s tím nějak smířila a teď už vůbec nestihá sledovat, co kde mám nově. Už to neřeší.

VI: No a ještě něco, co bys chtěl popsat?

M: Na noze mám vlastně Elvise, jeho portrét. Poslouchal jsem ho u babičky a poslouchám do teď. To je vlastně taková hudební noha. Tady zas mám karikaturu Johnnyho Cashe.

VI: A jak bereš to tetování, víš ty hloupý dotazy kolem toho a tak?

M: Tak jak jsem říkal, já mám rád vtipný kéry. No každé to tetování bere hrozně vážně. No a na to, když mi někdo řekne, že to mám do konce života, odpovídám tak, že mě za týden může srazit auto a co jako. A jak to pak bude vypadat? Vlastně už teď nevnímám, že ty ruce mám potetované. Člověk se s tím tak sžije, že si toho pak vůbec nevšimá a neví o tom. Ale to nepokérovanej člověk nemůže pochopit. A většinou tatěři mají takový kéry, který si i třeba normální člověk se vzathem ke kérám, prostě nedá. Spousta lidí to hodně řeší, když si nechávají něco vykérovat a na sílu tam rvou nějaký ten smysl. To samý profese tatéra je řemeslo a technika. Nemusí to bejt malíř nebo tak. Pro mě je paradoxně jednodušší něco vytetovat, než nakreslit. Prostě to mám v hlavě a líp se mi to dělá rovnou na kůži. A lidi, kteří ke mně chodí, už jsou na to zvyklí. Víš dobrý je na tom to, že vlastně nevnímám, že pracuju. I když si každé myslí, jak je to super a jednoduchý. Ale je to dost fyzicky náročný, na záda i na sílu a soustředění. Ale i tak je to práce, která mě baví. Asi sem mi docela splnil sen. Nikdy jsem netušil, že se to tak vyvine, že tohle budu dělat.

V: To je skvělý, práce je ti koníčkem, co víc si přát...

M: No jo, je to tak. No a co bych ti ještě řekl. Jo, chodí na kěrku i starší lidi. Byla tu paní kolem šedesátky a chtěla to konečně zkusit. Už to není tak démonizovaný. No nebo s tím souvisí to, když poslouchám, jak to mají lidi v práci. Ten přístup k tomu tady. Že musí nosit ty kéry schovaný. Jeden můj kámoš dělal v Pumě, musel mít všechno v práci schovaný. No a pak jim do firmy přijel manager pro celou střední Evropu no a ten neměl pokérovanej jenom obličej. Jinak byl úplně celej. No a ten kámoš se ho na to ptal a ten šéf mu odpověděl, že existuje speciální průzkum a studie pro Českou republiku, že potetovanej prodavač odrazuje zákazníky. Což naopak třeba v Drážďanech je to vlastně naopak. No anebo jsem byl tady v restauraci a tam byl sraz základky tak po 40 letech. ☺ No a jedna paní mě požádala, abych je vyfotil. Pochopil jsem, že ta paní přijela po dlouhý době z Ameriky. No a ostatní u toho stolu na mě koukali dost divně. Je úplně jasný, že ta ženská byla prostě jinde. Tady v Česku je to tetování hrozně nedocenený prostě. Takhle to vnímám já z pohledu tatéra, kdy je to moje profese. No anebo jsem zažil, když jsem hostoval venku, že tam se potetovaný lidi berou jako lidi, kteří mají peníze. Protože na severu a na západě jsou kéry tak desetkrát dražší než v Česku no a potetovanej člověk

působí tak, že je bohatej a že si to může dovolit. No a tak to je asi tak všechno, co mě napadá k mým kěrám a k řemeslu.

V: Děkuji, Martine!

M: Není zač!

Příloha č. IX: Doslovný přepis rozhovoru s Vendelínem H.

Participant: Vendelín H.

Datum rozhovoru: 15. 11. 2014

Místo rozhovoru: Praha

Pracovní název pro participanta: Táta, „skejt’ák“, dobrodruh

VI: Tak prosím, co bys mi řekl o svých kérách...

V: Kterou chceš začít? Tak začnu od první třeba?

VI: Ano prosím...

V: Tak první kéru mám na noze. Je černá, je to ornament. Význam je ten, že jsem chtěl bejt jinej. Mám jí od šestnácti. Kamkoliv jsem přišel, tak to byla rarita. Jednu dobu jsem si to nechal předělat, ale na štěstí jsem si to rozmyslel. Sice nebyla dobrá, ale je to vzpomínka na mládí. Šlo vlastně odlišit od ostatních. Pak druhá... Ta je zajímavá. Tu jsem si nechal dělat na vojně. Tehdy už jsem já sám experimentoval s tím, že já kéroval. Je to vlastně můj osobní erb s monogramem a rokem narození. Kreslil jsem si to sám. Mnoho dnů až měsíců... No prostě dlouho. Tehdy jsem koukal na Mike Vallelyho, což byl pokérovanej skateboardista z USA, tehdy za mě totální skateboard špička. No a on byl taky pokérovanej. V té době mě bavil skateboarding a kapela Madball a ti byli všichni pokérovaní. Tahle je vlastně inspirační. Nikdy jsem neměl idoly, ale tahle kéra je prostě inspirovaná lidmi, který mě v té době ovlivnili.

VI: Takže jsi skejtoval? A jak dlouho?

V: To mi bylo 19, takž už tak 4 roky. Tuhle kéru mám rád, protože jsem si jí namaloval sám. V té době jsem zjistil, že umím malovat, a že se sám můžu věnovat tetování.

VI: Dobře, a co ty tvoje prsa???

V: No to je taková honba za dokonalou kérou. No v té době jsem už otevřel druhý tattoo studio a už jsem byl součástí tattoo scény, takže můj kámoš mě oslovil a tak jsem mu dělal modela na „tattoo convention“, což je taková mezinárodní tatérská soutěž nebo veletrh.

Jsou to dračí oči. Chtěl jsem kéro, která bude luxusní, našláplá a právě tu soutěž ta kéra vyhrála. No a pak vlastně přišly na řadu ty významový kéry. Tak a potom přišlo jaro...☺

VI: Cože? ☺

V: To je vlastně nápis, kterej jsem si nechal vykérovat na horní část pravé paže. Je to vyloženě spjený s grafity. Je to i v tom stylu designově a je to suvislost s mojí grafit'áčkou érou. Je to vzpomínka na tuhle část mýho života, která mě bavila. Zase odlišení se od společnosti a rebelie. Totiž tagoval jsem jako „POTOM“.

VI: Co to znamená?

V: „POTOM“ je tag, což ten tag je vlastně uměleckej podpis grafit'áků.

VI: A proč to jaro?

V: No protože jsem grafitoval vlaky a potřebuješ udělat nápis přes celej vlak a tak jsem to doplnil tím jarem a chtěl jsem něco matoucího, protože v tu dobu v grafiti nefrčela čeština a tak jsem chtěl vyvolat v lidech zamyšlení, že když jede ten vlak a přečtou si tohle sdělení, že budou přemýšlet, co to vlastně znamená... No a pak jsem si to nechal kérovat jako vzpomínku na moje grafit'ácký období. Dál je teda ta lebka na levým rameni. Ta je spojená opět se skateboardingem. Je to designově klasickej skaterskej motiv, kterej je předělanej do novýho vznikajícího tatérskýho stylu. Ta lebka je zakousnutá do části prkna takže skateový tetování. Vlastně skateboarding je nejdelší a nejdůležitější součást mýho života. No a tahle kéra je z doby, kdy mi bylo...No a ještě čárky...

VI: Cože?

V: No to ani není kéra, ale pokus... kdy jsem si koupil první tetovací strojek a chtěl jsem si to vyzkoušet na sobě. Je to památka na první mojí práci se strojkem. Jako nijak to nevypadá, ale jeto pro mě důležitěj milník mého života. Tehdy jsem začal kérovat ve svém studiu. Prostě na profesionální úrovni. No a dál je tu ten motiv jehly s nití...

VI: Tím myslíš co?

V: To je další kéra na mý levý ruce. To bylo v rámci mýho podnikání. No díky povodním a špatým investicím, jsem si musel k provozu tetovacího salonu najít ještě vedlejšák.

Salon byl sice v Nerudovce, ale v tu dobu lidi neměli na to prachy, protože je zajímaly náhrady škod po povodních a klientela cizinců žila v domnění, že je všechno kontaminovaný a vůbec byl úbytek turismu. V tý Nerudovce dlouho nebyla ani noha po těch povodních. No takže kérování stagnovalo, ale chtěl jsem udržet to místo, tak jsem musel na nájem v tý předražený Nerudovce vydělat jinde. Tak jsem si našel dobře placený místo, ale strašně náročný to bylo. Takže abych mohl fungovat v tetovacím studiu přes den, musel jsem pracovat v noci. A tak to šlo nějakou dobu. Vlastně jsem spal jen tři hodiny denně a teď se dostávám k tomu motivu. Ten vlastně vznikl až dlouho potom, co tohle probíhalo. Je to memento na to, že když někdy budu nadávat na nějakou práci, tak touhle kérou si připomenu, že to může bejt mnohem horší. Anebo z toho radši utýct. No já sem tehdy pracoval noční ve vyšívací dílně.

VI: A pomohlo to tedy???

V: Jo, díky tomu jsem zaplatil prvotní investice a mohl mít studio na Vinohrdech. Chvilku to běželo souběžně. S tím vlastně souvisí další kéra „čas na čaj“. To jsem zjistil, že hodně vydělávám, ale můj osobní život šel na úkor mé práce. Zjistil jsem, že vlastně skateboarding šel úplně stranou a taky, že peníze vlastně nejsou všechno, když si je člověk nemá kdy užít. No a v tu dobu jsem přehodnotil svůj pracovní záprah a udělal jsem razantní rozhodnutí. Nejdřív jsem výhodně prodal Nerudovku nově vznikajícímu salónu a pak jsem odešel z tý noční práce. Takže ta éra představuje ten čas, kdy si člověk má odpočinout.

VI: No ty máš skoro každou kěrku od někoho jinýho?

V: Ano, chtěl jsem mít různé práce od různých tatérů však ty máš taky každou kěru od někoho jíýho. Takže mi asi rozumíš. Je to jakoby na jednom plátně mít více umělců.

VI: jasně, mám to stejně, no a dál?

V: No a po letech v tattoo světě jsem se opět začal vracet ke skateboardingu, tedy k tomu, co je celý léta mojí součástí. Ale ne vyloženě k ježdění, založil jsem si vlastní skateovou značku Kill. A na oslavu rozjetí a vlastně už pětiletého úspěšného fungování značky jsem si nechal ten svůj podnik zaznamenat do kůže. Mám to na levém předloktí zase od jinýho tatéra. Během dvou let jsem se dostal mezi největší skateový prodejce. Vlastně se ze mě stala taková rockstar. Hodně peněz, hodně chlastu, parta, každé víkend jinej závod, cestování... pařby, ženský ☺

V té době jsem začal mít novou srdeční záležitost a to cestování a poznávání nových míst. No a to je doba, kdys si začínám kérovat věci, který jsou spojeny právě s oblíbenými a důležitými místy. To představují ty dva erby na pravém předloktí. Erb Českého Brodu, což je místo kde jsem se narodil a pak erb Prahy, místo, kde žiju a mám ráda. Oba erby jsou propojeny lípou. Asi je jasné proč. No a z druhé strany ruky přibude kéra Krkonoš, kterou plánuju. Protože Krkonoše jsou pro mě místem odpočinku a relaxace. Jezdívám tam pravidelně na túry a bivak.

VI: Bivak?

V: No spím pod širákem, hlavně v zimě při extrémních teplotách. Je to taková hra se smrtí. ☺ Zkousím, co vydržím. Nikdy nezmrznu, ale to nebezpečí, že se to může stát, tam je. Díky té náročný situaci tak zapomeneš na všechny starosti běžného života. A tenhle očistec je to, oč mi jde. No a končil bych poslední kéro, kterou chci zmínit a to je uvítací kéra, kdy mi vstoupila do života osudová žena. ☺ A tou je moje dcera. Je tam datum a její iniciála. A vlastně od toho datumu se mi kompletně změnil život. Pořád si zvykám na roli otce, ale den ode dne je snazší a zábavnější. Nejsem úplně ten typický otec.

VI: Co to znamená?

V: No, že nejsem úplně rodinný typ. Ale za to, že mám dceru, jsem rád a hodlám jí být v životě oporou. Zvykám si ale dost pomalu... No a v krátké budoucnosti plánuji napsat „nížsobentv“. ☺

VI: Proboha co to je?

V: Je to z jednoho vtipu, kterej zní: „Pokud zpřeházíte písmena ve slově náboženství, vyjde vám „nížsobentv“... Přesně tak, pořád to nedává žádný smysl.“ ☺ Takže to vystihuje můj odmítavý postoj k náboženství a nesouhlas se křtem mé dcery.

VI: Aha, chceš to nějak rozvést?

V: Asi ne, teď je to dost čerstvý ještě a chci si to sám v sobě zpracovat. Takže to je ode mě asi všechno.

VI: Tak jo, moc ti děkuju.

V: Nemáš zač, rád jsem pomohl.

Příloha č. X: Doslovný přepis rozhovoru s Vandou L.

Participant: Vanda L.

Datum rozhovoru: 15. 11. 2014

Místo rozhovoru: Praha

Pracovní název pro participanta:

VI: Tak prosím, co bys řekla svých kérékách...

V: Přemýšlím, jak mám začít... Asi chronologicky od té první?

VI: No jasně, klidně.

V: Tak jo. Takže ta první kérka je z doby, kdy mi bylo třináct.

VI: No nene... ☺

V: No, vážně. Tak taky podle toho to vypadá. Ale to nevadí. Mám jí na bedrech, chtěla jsem, aby to bylo moje tajný tetování jen pro mě. Takže jsem tím nikomu nechtěl nic dokazovat, jakože z mladistvý rebelie. Prostě šlo o to, že jsem absolutně totálně milovala kapelu Guns N Roses. Totální šílenství. A vlastně už tehdy začlo u mě to, že něco pro mě důležitýho, patří vyrejt do těla.

VI: Počkej a co rodiče?

V: No táta ten šílel, ale nakonec jsem ho udolala a na kéro se mnou šla mamka. ☺ My máme s mamkou dost specifickéj a dost kamarádskej vztah. A moje výchova je celá taková liberální a hlavně si myslím, že mám moudré rodiče, kteří ve své genialitě a citu pro svou dceru pochopili, že když mi to zakážou, stejně to udělám a tak to vlastně zlegalizovali a to je prima prostě.

VI: To teda ☺

V: No ale pak jsem si dala pauzu do 24 let, odkud pochází další kérka, která tedy už byla dlouho plánovaná a provedená už uměleckým tatérem, kterej ji navrhoval na základě mých indicií. Je to nápis ve francouzštině „je dois gagner ma guerre“, což je v překladu „musím

vyhrát svojí válku“. Je kolem toho květinovej motiv, aby z tohodle vlastně válečného pokřiku vyzařovala i vlastně ta křehkost... Moje křehkost... Vlčí máky jsou právě křehký. A já tehdy byla dost křehká. Pro mě to bylo jasný. Musím si to vyrejt do kůže, abych si přestala ubližovat. Každý den a minutu a vteřinu si to budu uvědomovat a připomínat. Že musím vyhrát tu svojí válku... s poruchou příjmu potravy (dále PPP). Já s tím měla problém už od malička. No a pak to kulminovalo a už jsem se s tím chtěla vypořádat. Měla jsem pocit, že si to ta PPP prostě taky přečte a vypadne. Naštěstí mě pomalu opouštěla. Byly to hrozný časy a dozvuky budou do konce života, ale už je to více méně v cajku. Takže tohle je to tetování. No a je zajímavý, že jak jsem to tetování na sobě měla, dostavil se zvláštní pocit. Jakože do té doby jsem furt nějak něco s tím svým tělem prováděla a hledala se a bůh ví co. Po týhle kře je jsem měla takovej aleluja pocit, pocit, jakože jsem úplná. Nevím jak to popsat, ale jako že to je to, co mě přesně doladilo... Jsem srozumitelná?

VI: No, ano... já tomu úplně rozumím...

V: Těžko se hledaj slova... ale to pochopí člověk, který propadl tetování, vid' ☺

VI: ano, já to přesně chápu ☺

V: No další tetování je taky ve francouzštině, protože ten jazyk prostě miluju a taky proto, že tomu žádný chytrák nerozumí. Ale zase se furt na to někdo ptá. Ale je to citát z poznámek od Exupéryho. Zkráceně „co tě nezabije, to tě posílí“. Mám to na hrudníku, abych každý ráno, když si čistím zuby, abych to viděla a s tímle poselstvím startovala den. Taky to patří k té mé zmatený době. Stejně tak mám pro mě na hrudníku viditelnou vlaštovku. Vlaštovku jako nejtypičtější symbol dálek a svobody. Že jo, klasickéj námořnickej námět. Má přes sebe stužku s nápisem opět ve frančtině „liberté“ takže svoboda. A to je vlastně moje základní esence bytí. Má to taky spojitost s PPP kdy je člověk uvězněnej v odporu sám k sobě a ta nemoc z něj dělá otroka sebe sama. Totální nesvoboda. A když tě to přestane ovládat, tak se cejtíš jak Monte Christo na moři, na svobodě. Zní to asi pateticky, ale je to skutečná podstata toho tetování. Ale nejen tahle svoboda. Svoboda celkově je pro mě důležitá, třeba i ve vztahu. Já nejsem schopna být někým svazována. A když to cejtím, tak to tomu člověku dám najevo. Jak říkám, svoboda je moje životní síla. Pak tu mám fénixe. Asi jasný co to po tomhle monologu znamená. Je to takovej symbol předělu a nějaký můj psychický změny a stabilizace. No na břicho mám „máma, táta, F. R.“ a ty iniciály patří dědovi, na kterýho takhle vzpomínám. Protože jsem

ho milovala... a je jasný že rodiče miluju taky ☺ No a tak jsem si ještě nechala udělat kéro na nárt, zámek ve tvaru srdce s nápisem „MOM“ jako máma. Souměrně měl bejt na druhým nártu ten samej motiv, ale s „DAD“ jako táta, ale tehdy byly vedra a na tu druhou kéro objednanou jsem nedorazila, protože to se mnou den předem seklo a nechala jsem tělo odpočívat trochu. Ale plánuju to dodělat. Místo nártu je vybráno tak, že mě naši kotví a drženě nohama na zemi. Tak stejný důvod je i tahle brutální kotva na spodní části lejtka s nápisem „swim or sink“, tedy plav nebo se utop. Sice nejsem námořnice, ale i tu vlaštovku a i tu kotvu vnímám jako signifikantní motivy pro výklad významu. Vlaštovka rovná se svoboda. Kotva rovná se ukotvení v bouřlivém moři. Abych se jako ta loď nezmítala ve vlnách a pak se nezlomila. A to „swim or sink“ je podobně jako to s tou válkou anebo ten citát od Exupéryho motivační kéra. Kouknu a vidim že mám plavat ☺, když cejtím, že se topim...

VI: No ty máš tedy dost specifický vztah k tomu tetování...

V: Jo, jak jsem řekla, tohle mě dotvořilo... a postupně dotváří vlastně... Cítím tu potřebu ty věci navždy zaznamenat. A o to větší pro mě ty poselství mají tím, že to prožíváš tou bolestí. Ta bolest při tom tetování je pro mě nepopsatelný zážitek... Jako ale pozitivní. V tu chvíli mám pocit, že jsem na samý hranici nejsilnějšího prožívání, že jsem jen kousek to překročit... Nevím... Třeba jako nirvána nebo tak? Ale zase to nechci přehánět. Ale v tu chvíli mám pocit, že prožívám tak na 1000 procent. No a tak prostě já to takhle mám s tím tetováním, opravdu je to pro mě silný. Mám pocit, že jsem takový člověk, jak mám být pro sebe. Jo a taky mě baví, když na mě lidi koukaj. ☺ I ty pochvaly mě baví a to, když mě lidi komentujou trapně a negativně. Mám dobrej pocit, že jsem nad nima a oni jsou přízemní idioti. Což občas i někomu řeknu. A taky mě na těch kérách baví, že když je máš, tím částečně selektuješ lidi kolem sebe. Tak třeba chlap, co nemá rád pokérovanej ženský, kromě toho že nemá absolutně vkus ☺, tak si mě nevšimne a já mám tak zaručen užší a kvalitnější materiál, ze kterýho můžu vybírat a neztrácet někde čas. A to je tak nějak všechno... stačí?

VI: No jasně, děkuju moc.

V: Tak snad to pomůže. ☺

Posudek vedoucího/opponenta bakalářské/diplomové práce na Pražské vysoké škole psychosociálních studií

Jméno a příjmení studenta/-tky: Veronika Ilievová

Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Tetování: cesta k příběhu člověka

Vedoucí/opponent práce: Mgr. Magdalena Kořová, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 52

Počet stránek příloh: 29

Počet titulů v seznamu literatury: 30 (z toho 14 zahraničních)

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	X			
--	---	--	--	--

Oborová příléhavost tématu

	X			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	X			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

		X		
--	--	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

		X		
--	--	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		X	X	
--	--	---	---	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	X			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	X			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	X			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	X			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	X			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		X	X	
--	--	---	---	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	X			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	X			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

X				
---	--	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Jak by autorka případně rozšířila výzkumné šetření týkající se tetování?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

O práci

Autorka se v bakalářské práci zabývá tematikou tetování, v teoretické části práce zpracovává pojetí těla jako kulturního „artefaktu“ a různá teoretická pojetí tetování. Zabývá se zejména teoriemi tetování, které pracují se vztahem tohoto jevu k identitě člověka. Pojednává též o možnostech využití tématu tetování v rámci sociální práce s klienty. V empirické části práce předkládá autorka kvalitativní empirickou výzkumnou sondu, v níž pomocí otevřeného kódování analyzuje sedm narativních rozhovorů s participanty. V rámci výzkumu si klade otázky po tom, zda je možné využít tetování jako cestu k osobnosti a životnímu příběhu člověka a zda lze též využít teoretické koncepty (předkládané v teoretické části práce) v rámci analýzy rozhovorů.

Poznámky vedoucí práce

Na úvod hodnocení je nutné podotknout, že tetování je tématem, které mne jako vedoucí práce, i díky vlastní - nikoli neproblematické - zkušenosti s ním, velmi zajímá. Autorka práce má sama bohaté zkušenosti s tetováním, od kterých však v textu, zejména v empirické části práce, dokázala poodstoupit, což oceňuji. Příprava této bakalářské práce pro mne byla potěšením, i když se během psaní objevilo několik problematictějších chvil. Domnívám se, že téma je aktuální, zajímavé a potenciálně velmi přínosné. V tetování, jež má člověk na těle, se nezřídka skrývá příběh, často velmi intimní a důležitý. Tetování může být bodem, od něž lze přirozeným způsobem odvíjet rozhovory, které nám umožní druhého poznat – autorka se právě tento náš pohled na tetování pokusila výzkumně ověřit, a tuto skutečnost velmi oceňuji (lze si například představit využití tématu tetování v rámci „anamnestických rozhovorů“ s klienty). Zároveň je nutné vyzdvihnout tu skutečnost, že autorka se v rámci empirické sondy pokouší pracovat i s koncepty tetování, nastíněnými v teoretické části práce, což ani zdaleka nebývá běžné.

Z hlediska formálního zpracování textu spatřuji mírný rozdíl v kvalitě jednotlivých částí práce – empirickou sondu považuji za kvalitněji zpracovanou než část teoretickou, což se týká zejména stylistiky. Analýza rozhovorů s participanty je velmi dobře nastíněna, autorka dokáže řečenému nejen porozumět v rámci individuálního příběhu, ale i kontextualizovat výpovědi ve vztahu k teorii tetování bez toho, aby vyprávěné redukovala.

V práci se vyskytují občasné jazykové neobratnosti, v úvodu se opakuje část textu, objevují se též drobné chyby v citacích. Seznam literatury je adekvátní. Nesprávné je bohužel číslování stran, v textu se dokonce, zřejmě pod vlivem stresu, objevuje slovní spojení „diplomová práce“.

Celkově hodnotím práci i přes četné nedokonalosti výborně a cením si snahy autorky o to, vypracovat kvalitní text na téma, které je jí blízké. Dokonce se domnívám, že by se autorka měla věnovat spíše výzkumu a závěry z výzkumné sondy, nastíněné v textu práce, publikovat, například v časopise Sociální práce, neb mohou být pro pracovníky v oboru inspirativní. Autorce přeji hodně zdarů v dalším studiu.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně-velmi dobře

Datum, podpis: V Praze, dne 6.9. 2015

Mgr. Magdalena Koťová, Ph.D.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'M' followed by a horizontal line extending to the right.

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Veronika Ilievová

Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Tetování: cesta k příběhu člověka

Oponent práce: Jan Jakub Zlámaný Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 52

Počet stránek příloh: 29

Počet titulů v seznamu literatury: 30

Výběr tématu

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Závažnost tématu

		2		
--	--	---	--	--

Oborová příléhavost tématu

		2		
--	--	---	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	1			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	1			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	1			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	1			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	1			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	1			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	1			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	1			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	1			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	1			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	1			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	1			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

	1			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Otázka k obhajobě:

Zahlédla autorka nějaké nové, nečekané souvislosti mezi objevenými kategoriemi? Jaký je vztah mezi fenoménem bolesti z tetování a svobodou v případě Vandy?

Předkládaná práce splňuje nároky kladené na bakalářskou práci. Autorka se ve své práci zabývá tématem tetování a možnostech jeho využití pro otevření a navázání hlubšího vztahu s klientem. **Téma práce je v souladu se studovaným oborem.**

Formální hledisko:

Z formálního hlediska autorka v teoretické části prokázala schopnost práce s odbornou literaturou a systematického shromažďování informací o daném tématu. Využívá poměrně bohaté tuzemské i zahraniční bibliografické zdroje, které sestavuje do nových hodnotných souvislostí a poznatků. Tetování chápe jako o artefakt s narativním podtextem, které využívá tělo jako lidské plátno odrážející identitu a životní milníky člověka. Ve druhé, empirické části práce pro svůj výzkumný cíl použila kvalitativní výzkumnou metodologii v podobě analýzy rozhovorů se sedmi respondenty. Prostřednictvím analýzy velmi názorně ilustruje jak se tetování vztahuje k identitě jednotlivých aktérů výzkumu.

Autorka je stylisticky zdatná a v teoretické části popisuje všechny podstatné fenomény a pojmy spojené s tématem tetování. V praktické části své práce využívá pro svojí analýzu otevřeného kódování a srozumitelně je interpretuje. V práci neshledávám **vážné** obsahové či formální nedostatky. **Práci hodnotím jako výbornou a doporučuji ji k obhajobě.**

Obsahové hledisko:

Za největší přínos práce, považuji odvahu autorky pustit se do originálního tématu, který stojí na hranici mezi uměním a narativní psychoterapií. Práce je psána svěžím a čtivým způsobem. Kolegyně dobře ukazuje, že rozhovory s lidmi o tetování, mohou otevřít prostor k bytostnému vyprávění o životním příběhu člověka velmi rychle a bezprostředně.

Nedostatky formální a obsahové: Interpretace kvalitativních sond jsou, dle mého názoru, příliš skromně prezentované. Dalo by se sebranými daty hlouběji pracovat. Neškodilo by zkusit další kroky kódování (např. selektivní) tzn. propracovat vztahy mezi jednotlivými kategoriemi (např. mezi prožitkem bolesti, svobodou, identitou, rebelstvím, příslušností ke skupině, symboly, intimitou, nonverbální komunikací, pomíjivostí, celistvostí, bojem s konvencemi, životními milníky apod.). Toto však již překračuje nároky kladené na bakalářské práce a proto doporučuji autorce se tomuto věnovat v dalším stupni studia. Viz. otázka k obhajobě.

Navrhovaná klasifikace: výborně

Doporučení k obhajobě: doporučuji*

Datum, podpis:

* nehodící se, škrtněte